

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

2013

Gabriela Davidová

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Gabriela Davidová

Specifika pedagogické komunikace s nadaným žákem

z pohledu pedagogického asistenta

Olomouc 2013

vedoucí práce: PaedDr. Alena Jůvová, Ph.D

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen literaturu uvedenou v seznamu pramenů a literatury.

V Olomouci dne 15. 4. 2013

.....

podpis

Na tomto místě bych ráda poděkovala PaedDr. Aleně Jůvové, Ph.D. za odborné vedení závěrečné bakalářské práce a všechny cenné a podnětné rady, které mi poskytla. Dále patří mé poděkování pedagogickým pracovníkům ZŠ Hájkova 4, Olomouc za pomoc a ochotu při realizaci mého průzkumu a také všem osloveným respondentům.

OBSAH

OBSAH	5
ÚVOD	7
1 NADÁNÍ.....	9
1.1 Vymezení pojmu nadání	9
1.2 Typy nadání.....	10
1.3 Charakteristika nadaných dětí	11
1.4 Metody výběru nadaných žáků	12
1.5 Možnosti prohlubování nadání žáků	13
2 INTELIGENCE.....	15
2.1 Co je to inteligence?.....	15
2.2 Druhy inteligence	15
2.3 Inteligence a její měření	17
2.3.1 Popis jednotlivých stupnic inteligenčního kvocientu.....	20
3 KOMUNIKACE	21
3.1 Verbální komunikace	21
3.2 Neverbální komunikace	22
3.3 Pedagogická komunikace.....	22
4 PEDAGOGICKÝ ASISTENT	24
4.1 Kdo je pedagogický asistent?.....	24
4.2 Typy pedagogických asistentů	26
4.3 Základní předpoklady asistenta pedagoga	26
4.4 Činnosti a náplň práce asistenta pedagoga dle katalogu prací MŠMT	27
5 STRATEGICKÉ PLÁNY JEDNOTLIVÝCH ŠKOL PRO PRÁCI S NADANÝMI DĚTMI.....	29
5.1 Modely vzdělávání mimořádně nadaných žáků	30
6 PRAKTICKÁ ČÁST.....	36
6.1 Vyhodnocení dotazníku „Ostych při komunikaci pro žáky základní školy” 36	
6.1.1 Cíle průzkumného šetření	36

6.1.2 Metoda průzkumného šetření.....	36
6.1.3 Charakteristika zkoumané lokality a průzkumného vzorku.....	37
6.1.4 Průběh a vyhodnocení výzkumného šetření.....	37
6.1.5 Shrnutí zjištěných výsledků	39
6.2 Vyhodnocení dotazníku „Všeobecný dotazník pro nadané děti”	40
6.2.1 Cíle průzkumného šetření	40
6.2.2 Metoda průzkumného šetření.....	40
6.2.3 Charakteristika zkoumané lokality a průzkumného vzorku.....	41
6.2.4 Průběh a vyhodnocení výzkumného šetření.....	41
6.2.5 Shrnutí zjištěných výsledků	59
ZÁVĚR	62
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	64
SEZNAM PŘÍLOH.....	67

ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila téma „Specifika pedagogické komunikace s nadaným žákem z pohledu pedagogického asistenta“. Vzhledem k tomu, že studuji obor Pedagogické asistentství, jsem si pro svou souvislou praxi hledala takovou školu, ve které bych mohla v reálu sledovat, co práce pedagogického asistenta obnáší a jak to doopravdy funguje v praxi. Velká pozornost je věnována dětem se specifickými poruchami učení nebo dětem z romského prostředí, avšak mě zaujala práce s nadanými dětmi. Nikdy jsem se s tímto programem nesetkala a nevěděla jsem, že i nadané děti mohou mít svého vlastního asistenta. Díky vstřícnosti Základní školy pro nadané děti, Hálková 4, Olomouc, jsem mohla svou praxi vykonávat v prostorách školy a mohla jsem podrobněji sledovat, jestli je funkce pedagogického asistenta přínosná nadaným dětem nebo je to jen „zbytečná“ práce.

Setkala jsem se s názorem, že lidé vnímají nadané a talentované dítě jako bezproblémového žáka se samými jedničkami. Avšak s tímto názorem nesouhlasím, protože z mého pozorování jsou nadaní jedinci velice různorodí. Každý člověk má nadání v jiné oblasti, například, žák výborný na matematiku může mít problémy v tělocviku a naopak.

Nadané děti existovaly už i v dávných dobách, avšak jejich talent a nadání byly často potlačovány a přehlíženy. Toto potlačování vedlo k tomu, že nadané děti měly problém s chováním, byly mnohdy nezvladatelné, chtěly svůj intelekt dostat ven. Moc se tomu však nevěnovala pozornost, spíše se to připisovalo tomu, že dítě je nepřízpůsobivé a třeba i hyperaktivní. Nebralo se v potaz, že dítě chce svým chováním něco naznačit, že chce vlastně ukázat, co v něm doopravdy je.

Až v posledních letech se začíná o pojmu nadané děti více hovořit. Společnost si postupně uvědomuje, že jsou mezi námi i jedinci, kteří vynikají svými schopnostmi a že jejich chování není projev něčeho špatného, ale že jen chtějí rozvinout a ukázat svůj talent a nadání. Je proto potřeba tyto děti vyhledat, zhodnotit druh a míru jejich nadání a najít pro ně co nejlepší vzdělávací proces. Bez identifikace těchto poznatků může zůstat nadání nevyužité nebo i zmařené.

V důsledku toho byl přijat v České republice Školský zákon č. 561/2004 Sb. a vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

a vzdělávání žáků mimořádně nadaných č. 73/2005 Sb. Tento zákon velmi pomohl vyjasnit, co si pod pojmem nadané dítě vlastně máme představit, jaké jsou jeho možnosti v českém školství a jaké se mohou podniknout kroky k vyzdvižení jejich schopností a vloh.

Důležitým činitelem při vzdělávání nadaných dětí je i pedagog, který jim bude předávat potřebné informace, bude je motivovat a vyzdvihovat jejich schopnosti. V současné době se na pedagogických fakultách vyučují nové obory, které poskytují potřebné vzdělání pro práci s nadanými dětmi.

Má bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. V teoretické části vycházím z informací, které jsou dostupné jak z odborných publikací, tak z internetu. Zabývám se pojmem pedagogický asistent, jeho definici v zákonech a vyhláškách a využití asistenta v praxi. Také zde popisuji pojmy jako je nadání a inteligence. Samostatnou kapitolou je pojem komunikace, která je důležitá ve všech oblastech vzdělávání.

V praktické části jsem udělala rozbor dvou dotazníků, které jsem rozdala žákům 3. třídy na Základní škole Hálková v Olomouci, v jejichž třídě jsem absolvovala praxi. První dotazník má za úkol zjistit, jestli mají nadané děti ostych při komunikaci se svým okolím, jestli jsou spíše uzavřené nebo jestli jim nedělá problém komunikovat s učitelem a se spolužáky. Ve druhém dotazníku jsem zjišťovala, co děti baví a co je naopak nezajímá, co dělají ve svém volném čase, jaký mají celkový vztah ke škole a proč si myslí, že zrovna oni jsou zařazeni do třídy pro nadané žáky.

1 NADÁNÍ

1.1 Vymezení pojmu nadání

Nadání můžeme obecně definovat jako soubor lidských schopností v různých oblastech jako je např. matematika, sport, umění, jazyky. Nadání lze také nazývat jako soubor lidských vloh (Hříbková, 2009, s. 41). V psychologickém slovníku (Hartl, Hartlová 2000, s. 338) se nadání považuje jako: *„Soubor vloh jako předpoklad k úspěšnému rozvíjení schopnosti. Nejčastěji je používáno ve spojení s jedinci podávajícími nadprůměrné výkony při činnosti tělesné či duševní.“*

Ve slovníku pedagogickém (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 131) se uvádí definice nadání, že *„Nadání, synonymum talent, je dosud málo prozkoumaný, a proto obtížně definovaný jev. Znamená schopnosti člověka pro takové výkony určitých činností intelektuálního nebo fyzického charakteru, které se mohou jevit jako výjimečné ve srovnání s běžnou populací. Podle některých teorií je nadání přirozenou vlastností každého jedince (každý má dispozice k něčemu). V pedagogickém pojetí převládá tradiční představa o nadání jako o výjimečné složce osobnosti některých jedinců, zejm. nadání intelektuálního typu (např. pro osvojování cizích jazyků, umělecký talent aj.). K tomu jsou uzpůsobeny i speciální vzdělávací programy, např. školy s rozšířeným vyučováním některých předmětů apod.“*

Definice nadání dle Čápa a Mareše (2001, s. 152) zní: *„Nadání je soubor dobře rozvinutých schopností pro určitou oblast lidské činnosti, např. nadání pro matematiku, jazyky, určitou oblast umění. Setkáváme se však i s tím, že se výrazu nadání užije pro soubor vloh. Výrazem talent, případně genialita, se označuje zvlášť vysoký až zcela výjimečný stupeň schopností či nadání.“*

V souvislosti s nadáním je používán také pojem talent, který lze také definovat jako soubor schopností, které umožňují dosahovat nadprůměrných výkonů. Někteří psychologové rozlišují pojmy „talent“ a „nadání“ a hledají mezi nimi rozdíly. Podle některých definic (Dočkal, 2005, s. 23) se např. nadání týká intelektových činností (jazyky, matematika), zatímco talent činností

neintelektových (sport, umění). Další definice je, že nadání se vztahuje k dědičným dispozicím¹, zatímco talent je formou nadání rozvinutou prostředím, výchovou a vzděláváním (Dočkal, 2005, s. 24). Dle psychologického slovníku (Hartl, Hartlová 2000, s. 597) je talent: „*Soubor schopností, zpravidla pokládáný za vrozený, umožňující dosáhnout v určité oblasti nadprůměrných výkonů. Je též označován za projevené nadání, tj. odhalený úspěšnými výkony. Někdy je nazýván tvořivé nadání.*“

1.2 Typy nadání

Jednotlivé typy nadání nelze chápat jen jako samostatné jevy, ale spíše jako soubor vzájemně propojených substruktur daného nadání. To znamená, že člověk může mít nadání například na pohybové aktivity, ale u každého jedince se to projeví jinak a v jiném rozsahu, to znamená, že každý sportovec může mít nadání na jiný druh sportu (Dočkal, 1987, s. 38).

Dle Dočkala (1987) můžeme nadání rozdělit do dvou skupin:

1. Klasifikace psychických vlastností

a) Předpokládaná složka nadání – soubor vlastností, které se považují za předpoklad úspěšnosti

- tělesné vlastnosti – praktické, manuální a pohybové činnosti
- schopnosti – můžou být sensorické (sluchové, zrakové), psychomotorické (pohybové), intelektuální (rozumové)
- dovednosti, návyky, vědomosti – osvojení těchto vlastností jsou důležitým předpokladem dalšího rozvoje nadání (Dočkal, 1987, s. 39).

b) Aktivační složka nadání – uplatnění složek nadání při vlastní činnosti, důležitá je motivace, vůle a vytrvalost

¹ Sklon, náchylnost, předpoklady, vlohy.

- aktivní a motivační činnosti – lze ji také nazvat jako výkonová motivace, aktivní jedinec může podávat lepší výkony
- vůle – souvisí se seberealizací a seberozvojem člověka, vůle pomáhá dotáhnout daný úkol až do konce
- zaměření osobností – soubor vlastností, které určují směr činností daného člověka, důležitá složka je strategie myšlení (Dočkal, 1987, s. 40).

2. Hierarchické uspořádání činností

- a) všeobecné složky nadání – vlastnosti důležité pro úspěšné vykonávání dané činnosti neboli také všeobecné intelektuální schopnosti
- b) společné charakteristické znaky základních skupin nadání – všechny druhy činnosti se vyvinuly z praktické činnosti, je zde spojitost mezi jednotlivými druhy nadání a talentu, například taneční talent můžeme zařadit jak do pohybového, tak do uměleckého talentu
- c) speciální charakteristiky talent – existují 4 druhy nadání (pohybové, umělecké, intelektuální, praktické) a každé má své speciální charakteristické znaky, které se ale mohou prolínat mezi jednotlivými druhy nadání
- d) specifické vlastnosti – vlastnosti, které charakterizují talent pro konkrétní činnosti (Dočkal, 1987, s. 41).

1.3 Charakteristika nadaných dětí

Nadané děti bývají často charakterizovány jako osoby s disproporcionálním asynchronním vývojem. Podle J. Laznibatové (in Fořtík, Fořtíková, 2007, s. 16) se nadané děti charakterizují těmito znaky:

➤ Všeobecné znaky:

Mezi všeobecné znaky nadaných dětí patří například: velké množství zájmů, bohatý slovník, velká energie, dobrá paměť a pozornost, zájem o náročná témata a zájem o podstavu věcí, používání cizích slov.

➤ Tvořivé znaky:

Do tvořivých znaků se zahrnuje například: bohatá fantazie a představivost, originální nápady, smysl pro citění a vidění věcí, pružné a jedinečné řešení věcí.

➤ Učební znaky:

Učební znaky mohou být například: rychlé tempo učení, lehce zvládnutí zadaných úkolů, bystrost, schopnost se dostat do podstaty věci, vyvinuté logické a analytické myšlení, vyhledávání informací (Fořtík, Fořtíková, 2007, s. 16).

Velké nadání může dětem přinášet pozitivní projevy, ale také negativní projevy. Mezi pozitivní projevy například patří: extrémní vyspělost v učení, široká slovní zásoba, obrovská paměť, schopnost učit se novým věcem bez pomoci ostatních, zájem i o neobvyklé věci a koníčky, vidí souvislosti a návaznosti, které ostatní mohou přehlednout, mají svůj styl myšlení a chápání věcí (Fořtík, Fořtíková, 2007, s. 16).

Mezi negativní projevy může například patřit: často se ptají proč?, požadují zdůvodnění každé věci, odmítají práci a příkazy, jsou panovační, využívají své chytrosti a můžou se povyšovat nad ostatní, neuznávají rutinu a všechno dělají po svém, chtějí mít všechno rychle a hned (Fořtík, Fořtíková, 2007, s. 17).

1.4 Metody výběru nadaných žáků

Identifikace nadaných dětí za účelem výběru je procesem vyhledávání takových jedinců, kteří mají předpoklady ke vzdělávání dle speciální nabídky pro

talentované. K vyhledávání nadaných žáků se dle Hříbkové (2009) používají tyto čtyři metody:

1. Psychologické metody:

Mezi psychologické metody patří skupinové a individuální testy inteligence, motivační dotazníky, testy kreativity, rozhovory, pozorování, posuzování chování a jiné.

2. Pedagogicko-psychologické metody:

Jde o pozorování žáka ve školním prostředí, rozbor jeho úkolů a způsobu řešení. Rozbor portfolia žáků, což je sledování a vyhodnocování soubor vybraných prací za určité období.

3. Pedagogické metody:

Jde o doporučení učitelů na nadaného žáka, sledování jeho chování jak ve škole, tak i mimo ni, posouzení jednotlivých aktivit, výsledků a známek ve škole a také posouzení výsledků z mimoškolních aktivit, jako jsou různé soutěže a olympiády. Patří zde posouzení nadaného žáka ostatními spolužáky.

4. Alternativní metody:

Speciální metody, které se používají pro výběr žáků pro různé vzdělávací i jiné programy, patří sem například antropometrická měření, měření EEG² a jiné (Hříbková, 2009, s. 158).

1.5 Možnosti prohlubování nadání žáků

Možností, jak prohlubovat nadání žáků je mnoho. V České republice existuje několik organizací, které se snaží pomoci při realizaci vzdělání nadaného

² Elektroencefalografie - diagnostická metoda používána k záznamu elektrické aktivity mozku.

dítěte. Výběr institucí, kde se dá obrátit s nadaným dítětem je podle Fořtíkových (2007, s. 56) následující:

Školy (základní, střední...) – jsou to nejdůležitější instituce, které rozvíjejí vědomosti dětí, nabízejí jak školní, tak mimoškolní aktivity, kroužky, sportovní programy.

Umělecké školy – instituce rozvíjející umělecký talent dětí jako je hudební, pohybový a výtvarný, individuální přístup k žákům a profesionální učitelé.

Zahraníční stáže – existují možnosti studia v zahraničí jak na středních, tak i na vysokých školách, které podporují a financují fondy Evropské unie.

Soutěže a olympiády – pořádají se různé olympiády a soutěže, které umožňují žákům změřit si své vědomosti a znalosti s jinými žáky.

Střediska volného času – neboli také důmy dětí a mládeže, nabízejí mimoškolní a volnočasové aktivity pro děti a mládež, kroužky, letní a zimní tábory, víkendové pobyty, společenské akce, pěvecké a taneční vystoupení, sportovní aktivity a jiné.

Nestátní neziskové organizace – nezisková centra a sdružení, které nabízejí různorodé mimoškolní aktivity (Junák, Skaut).

Psychologické poradny – slouží k odbornému prozkoumání schopností dítěte, psychologický pracovník může fungovat jako poradce pro následný rozvoj dítěte.

Internetové kurzy – bohatá nabídka online kurzů nebo E-learning³, internet jako takový obsahuje velké množství informací a poznatků, které mohou nadaným dětem pomoci ke vzdělání.

Tištěné publikace, média – patří mezi ně naučná literatura, encyklopedie, slovníky, denní tisk a odborné časopisy (ABC, 100+1) a jiné (Fořtík, Fořtíková, 2007, s. 56).

³ Vzdělávací proces, využívající informační a komunikační technologie k tvorbě kurzů, k distribuci studijního obsahu, komunikaci mezi studenty a pedagogy a k řízení studia.

2 INTELIGENCE

2.1 Co je to inteligence?

Již v roce 1927 Charles Spearman⁴ (in Jurášková, 2006, s. 24) prohlásil, že, „*Intelligence se stala... pojmem, který má tak mnoho významů, že v konečném důsledku nemá žádný*“. M. R. Youngson (in Jurášková, 2006, s. 24) uvádí, „*Na inteligenci je nejzajímavější, že vůbec nevíme, co to je*“. I přes tato tvrzení existuje mnoho definic pojmu inteligence.

Jedna z nich udává, že inteligence je schopnost logického, konvergentního, abstraktního a teoretického myšlení. Je jednou z vlastností, kterou je tvořeno nadání (Dočkal, 2005, s. 98).

V další z definic se inteligence popisuje jako úspěšnost při řešení problémů, přizpůsobivost novým situacím a bystrost v úsudku (Fořtíková, 2009, s. 13).

2.2 Druhy inteligence

Podle amerického psychologa Howarda Gardnera⁵ (in Hříbková, 2009, s. 120) rozlišujeme těchto sedm druhů inteligence:

1. Jazyková inteligence

Bývá vyznačována citlivostí a mimořádnou schopností pracovat s jazykem jak v psané, tak i v mluvené formě, zejména citlivost na význam a pořadí slov a celkovou funkci jazyka. Zjistíme ji například: psaním, slovním porozuměním a slovním vyjadřováním, plynulostí projevu, rozsahem slovní zásoby, přesností vyjadřování. Jedinec mívá v oblibě například psaní slohových útvarů, básní, sestavování hádanek a křížovek, také sem patří obliba čtení encyklopedií, knih či novin.

⁴ Anglický psycholog, autor dvoufaktorové teorie inteligence a průkopník užití matematických metod v psychologii.

⁵ Profesor na Harvardské univerzitě, jeden z nejznámějších amerických psychologů a vlivný autor v oblasti reformy vzdělání.

2. Logicko-matematická inteligence

Spolu s jazykovou inteligencí je logicko-matematická inteligence považována za podstatu inteligence a díky tomu jsou ve školním procesu nejvíce cenné a žádané. Logicko-matematická inteligence se projevuje schopností analytického a syntetického myšlení, schopností orientovat se a pracovat s čísly, logickým řešením problem – řešení logických hádánek, hraní šachů a počítání příkladů z paměti. Pomocí testů se zjišťuje induktivní a deduktivní usuzování a numerické schopnosti jedince.

3. Prostorová inteligence

Je to zvýšená schopnost funkčního vnímání a orientace v prostoru, manipulace s elementy, vztahy a představami. Zjišťuje se prostřednictvím her a úkolů, které jsou zaměřeny na prostorovou představivost. Jedinci s touto inteligencí se snadněji učí s použitím vizuálních pomůcek a vynikají ve výtvarných činnostech, například: kresba a tvoření map, nákresy apod.

4. Tělesně pohybová inteligence

Jedinci s touto inteligencí vynikají v různých sportech a pohybových aktivitách, mají dobrou schopnost koordinace těla. Tělesně pohybová inteligence je pozorovatelná jak ve sportu, tak i v pantomimě, tanci či řemeslnické zručnosti.

5. Hudební inteligence

Jedinci nadaní inteligenci hudební mají zvýšenou schopnost vnímat zvuky okolí, rytmy, tóny či melodie. Jsou citlivější na změnu rytmu četby nebo hudby. Rozvíjení této inteligence je možné prostřednictvím hry na hudební nástroj. Toto nadání bývá rozvinuto u hudebních skladatelů.

Podle H. Gárdnera (In Hříbková, 2009, s. 123) tyto dva poslední druhy inteligence spolu úzce souvisejí a patří do skupiny tzv. personální inteligence, patří sem:

6. Interpersonální inteligence

Je to schopnost jedince chápat a rozeznávat nálady druhých lidí, jejich povahy a pohnutky. Tito jedinci se vyznačují zvýšenou schopností empatie a často se stávají organizátory a vůdci dětských skupin. Vynikají v týmové spolupráci, ve skupinových hrách a rádi pečují o druhé lidi.

7. Intrapersonální inteligence

Tato inteligence znamená porozumět sám sobě, uvědomit si své silné a slabé stránky. Jedinci s touto inteligencí se nenechají ovlivnit názory druhých, mají pevnou vůli, jsou nezávislí, mají vyhraněné názory a jdou si za svým. Nejvýrazněji se s touto vysokou intrapersonální inteligencí setkáváme až v dospělosti.

Tento výčet není zcela konečný, H. Gárdner přidal k těmto sedmi druhům inteligence ještě inteligenci přírodovědnou, kterou lze rozvíjet například pěstováním rostlin či chovem zvířat a uvažuje o přidání inteligence existenciální a spirituální, které ale nemají dostatek podkladů – empirických dat (Hříbková, 2009, s. 120).

2.3 Inteligence a její měření

Ačkoliv je inteligence nehmotnou veličinou, dá se změřit a tím se dají získat objektivní informace o inteligenci jedinců.

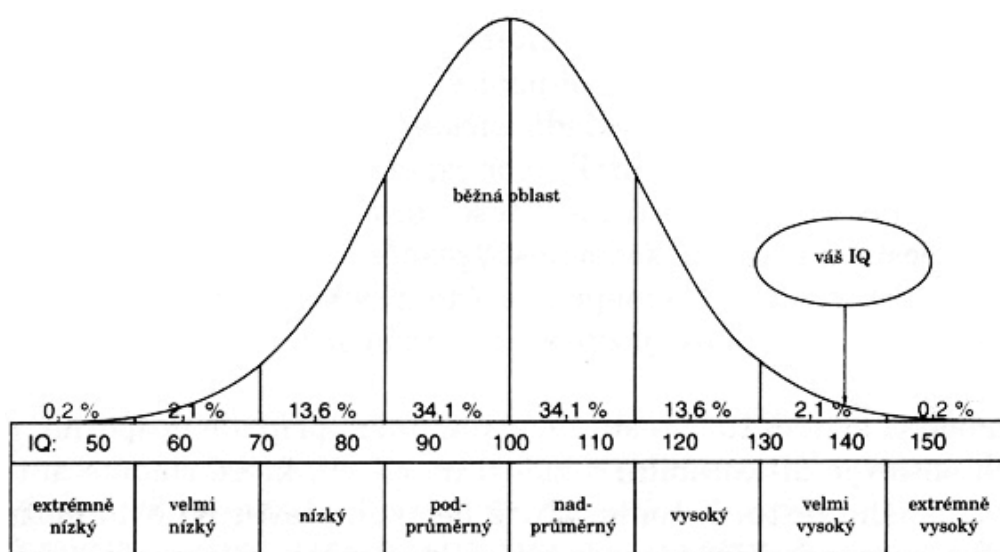
Německý psycholog a filozof William Stern byl jedním z průkopníků testových metod a výzkumu inteligence. Zavedl pojem IQ (Intelligenční kvocient) a inteligenci definoval jako: „*Všeobecná schopnost individua vědomě orientovat vlastní myšlení na nové požadavky, je to všeobecná duchovní schopnost přizpůsobit se novým životním úkolům a podmínkám*”.⁶

⁶ Dostupné z: <http://www.ssvp.wz.cz/Texty/inteligence.html>.

IQ je definován jako poměr mezi mentálním věkem (vyjadřuje, jak náročné úlohy byl testovaný schopen řešit) a chronologickým věkem (je to skutečný kalendářní věk). Průměrné IQ se pohybuje kolem 100 (Ruisel, 2000, s. 109).

$$\text{IQ} = \frac{\text{mentální věk}}{\text{fyzický (chronologický) věk}} * 100$$

Hodnota IQ se může v průběhu života měnit, není to stálá hodnota. IQ se pohybuje na stupnici od 0 až nad 160 (viz obrázek č. 1 Rozložení inteligence v populaci podle Gaussovy křivky⁷).

Obr. 1: Rozložení inteligence v populaci podle Gaussovy křivky

Dostupné z: http://casopis.mensa.cz/veda/inteligence_a_jeji_mereni.html

K měření inteligence se nejčastěji používají testy inteligence. Tyto testy jsou tvořeny na základě určitých faktorových a analytických modelů inteligence.

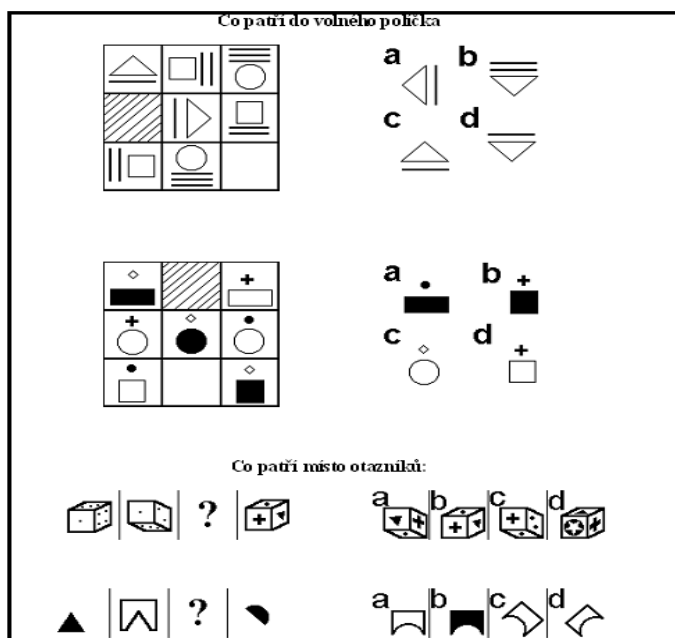
⁷ Statistické rozložení hodnot IQ v populaci se znázorňuje Gaussovou křivkou.

První IQ test vytvořil americký psycholog Lewis M. Terman, který se nazýval *Stanford-Binetův test*. Tento test se stal vzorem pro všechny další testy a používá se dodnes. Obsahuje testy pro děti od 3 do 14 let, kdy každá věková kategorie má 6 úkolů.

Ukázka testu pro děti ve věku 9 let:

- Který den v týdnu je dnes?
- Který je rok?
- Seřaď pět závaží od nejtěžšího po nejlehčí.
- Mentální počítání. Počítej pozpátku od 4 do 1.
- Vymysli větu obsahující tyto tři slova.
- Vymysli rým (<http://www.ssvp.wz.cz/Texty/intelligence.html>).

V současné době se používá celá řada psychologických testů. IQ se neměří pouze u dětí, ale i u dospělých. Ukázka inteligenčního testu, kdy testovaný žák má doplnit vhodný obrazec do volného políčka.

Obr. 2: Vzor IQ testu

Dostupné z: http://www.hallorolf.de/rolf_iq-test.html.

2.3.1 Popis jednotlivých stupnic inteligenčního kvocientu

Dle IQ testu se dokáže vyčíslit hodnota inteligence. Výsledek inteligenčního testu by se měl interpretovat opatrně z důvodu jeho validity, spolehlivosti a sociokulturních faktorů, které mohou jeho dosaženou hodnotu značně ovlivnit (Ruisel, 2000, s. 118).

Tabulka IQ hodnot a jejich slovní popis:

Hodnota IQ	Popis a předpokládané schopnosti jedince
do 140	Výjimečná superiorní inteligence. Mimořádné předpoklady pro tvůrčí činnost, vynikající manažeři nebo odborníci.
do 130	Vysoce nadprůměrná inteligence. Snadno vystuduje vysokou školu, může dosáhnout vynikajících výsledků v tvůrčí a manažerské činnosti.
do 120	Nadprůměrná inteligence. Vystuduje vysokou školu, při vysoké pracovitosti může získat mimořádné pracovní místo.
do 110	Vysoce průměrná inteligence. Vysokou školu vystuduje jen s potížemi. Důsledností a pracovitostí může získat společenské zařazení předchozí kategorie.
do 100	Průměrná inteligence. Dokáže složit maturitní zkoušku, v práci se uplatní ve středním postavení.
do 90	Slabě podprůměrná inteligence. Dokáže absolvovat základní školu a dobře se uplatnit v manuálních profesích.
do 80	Nižší stupeň mentální retardace. S problémy zvládne základní školu, úspěšný v zvláštní škole.
do 70	Lehká mentální retardace. Je-li dobře veden, zvládne zvláštní školu.
do 50	Střední mentální retardace. Nevzdělavatelný, ale osvojí si sebeobslužné návyky.
do 20	Těžká mentální retardace. Nevzdělavatelný a nevychovatelný.

Obr .3: Tabulka IQ hodnot

Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Intelligence>.

3 KOMUNIKACE

Komunikace je důležitou složkou v každodenní činnosti našeho života. Komunikace pomáhá člověku nejednat automaticky, ale lépe sledovat situaci a následně naslouchat sobě i druhým. Skládá se z vysílání a přijímání verbálních a nonverbálních prvků mezi dvěma lidmi, více lidmi nebo celou skupinkou (DeVito, 2008, s. 28).

Komunikace se lze primárně rozdělit na verbální (to, co vyslovujeme) a neverbální (bezeslovní komunikace, tzv. řeč těla). Veškeré komunikační sdělení je složené společně z verbálních i neverbálních znaků, tyto znaky se navzájem propojují a doplňují (Mareš, Křivohlavý, 1989, s. 22).

Neverbální komunikace je využívána mnohem více než verbální komunikace. Je to dáno tím, že lidé dají spíše na to, co vidí, než na to, co slyší. V dnešní době, se komunikace mezi lidmi zhoršila, děti nečtou a používají ke své komunikaci počítače, místo slov používají zkratky a symboly a proto mají malou slovní zásobu.

3.1 Verbální komunikace

Verbální komunikace zahrnuje zvukovou, písemnou a grafickou podobu řeči. Řeč je hlavním prostředkem komunikace, protože přenáší informace prostřednictvím řeči a tím vyjadřuje jasný obsah a vztah sdělení. Při verbální komunikaci si musíme ujasnit, co chceme říci, proč to říkáme, v jaké situaci a s jakým úmyslem to říkáme (Mareš, Křivohlavý, 1989, s. 60).

Aby bylo verbální sdělení využito co nejefektivněji, je třeba dodržovat tyto aspekty:

- dbát na intenzitu hlasového projevu
- tónovat výšku a hloubku hlasu
- dělat přestávky v řeči
- měnit barvu hlasu

- korigovat délku a rychlost projevu
- dbát na způsob předávání slova (Mareš, Křivohlavý, 1989, s. 62).

3.2 Neverbální komunikace

Neverbální komunikaci označujeme jako soubor komunikačních projevů, které nejsou zahrnuty ve verbální (slovní) komunikaci. Laicky se neverbální komunikace označuje jako řeč těla, což znamená, že komunikujeme, i když nemluvíme (Černý, 2007, s. 17).

Neverbální signály mohou být naučené (například pozdrav rukou), vrozené (například mrkání) nebo kombinace těchto dvou (například smích). Neverbální signály mohou být akustické, optické, čichové, chuťové a jiné. Neverbální komunikace napomáhá řeči, nahrazuje řeč a vyjadřuje postoje a emoce člověka (Černý, 2007, s. 18).

Mezi prostředky neverbální komunikace můžeme zahrnout:

- výraz obličeje, mimika
- dotyk
- pohled
- fyzický postoj
- pohyby, gesta
- pohledy (Mareš, Křivohlavý, 1989, s. 104).

3.3 Pedagogická komunikace

Jedna z definic pedagogické komunikace je dle Gavory: „*Vzájemná výměna informací mezi účastníky výchovně-vzdělávacího procesu, která slouží výchovně vzdělávacím cílům*“ (in Mareš, Křivohlavý, 1989, s. 30).

Charakteristický znak pedagogické komunikace je pomáhat, vychovávat a vzdělávat. Nezaměřuje se pouze na komunikaci ve škole, ale pedagogické působení probíhá také v rodině, v předškolních a mimoškolních institucích i jinde.

Důležité faktory jsou také vnitřní podmínky dítěte, osobnost učitele, školní a mimoškolní prostředí a další (Mareš, Křivohlavý, 1989, s. 30)

Účastníky pedagogické komunikace můžeme rozdělit na dvě skupiny a to učitele jako vychovatele a žáka jako vychovávaného.

Stejně jako každá komunikace, tak se i pedagogická komunikace řídí určitými pravidly. Část pravidel je stanovená školou a školním řádem, část pravidel se označuje jako obecná pravidla chování společnosti a část pravidel vyplývá ze vztahu učitele k danému žákovi (Mareš, Křivohlavý, 1989, s. 34).

4 PEDAGOGICKÝ ASISTENT

4.1 Kdo je pedagogický asistent?

Asistent pedagoga je pedagogickým pracovníkem a působí ve třídě, v níž je integrován žák se speciálními vzdělávacími potřebami. Hlavním posláním funkce asistenta pedagoga je podpořit integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do hlavního vzdělávacího proudu. Důležitou součástí je spolupráce pedagogického asistenta s žákem, jeho rodiči a pedagogem. Asistent je považován za zaměstnance školy (Vrbová a kol., 2012, s. 7).

Asistent pedagoga je pracovníkem, jenž je ve třídě ku prospěchu všem aktérům vzdělávacího procesu: žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami, učitelům a také celé třídě, protože ta tvoří jednotnou sociální jednotku s vlastním klimatem (Vrbová a kol., 2012, s. 8).

Zřizování funkce asistenta pedagoga se řídí dle zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu. Krajský úřad vydává souhlas nazřízení funkce asistenta pedagoga na základě žádosti ředitele školy a také poskytuje finanční prostředky na zajištění této funkce.

Existuje několik zákonů a vyhlášek, které se týkají pozice asistent pedagoga, které definují přesný popis funkce, jejich zřizování, vzdělávání a jiné.

Patří mezi ně například:

- Zákon č. 561/2004 Sb. O předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon).
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících (personální zajištění).
- Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních.
- Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků (Vrbová a kol., 2012, s. 10).

Pojem asistent pedagoga definovaný v zákonech:

Dle §16 odst. 9 zákona č. 561/2004 Sb. je pojem pedagogický asistent definován takto:

„Ředitel mateřské školy, základní školy, základní školy speciální, střední školy, konzervatoře a vyšší odborné školy může ve třídě nebo studijní skupině, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami, zřídit funkci asistenta pedagoga. V případě dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním je nezbytné vyjádření školského poradenského zařízení.“

Dle vyhlášky č. 147/2011, kterou se novelizuje vyhláška č. 73/2005 Sb. se pojem asistent pedagoga definuje takto:

§ 7 Asistent pedagoga

(1) Hlavními činnostmi asistenta pedagoga jsou:

- a) pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti, pomoc při komunikaci se žáky a zákonnými zástupci žáků a komunitou, ze které žák pochází,
- b) podpora žákům při přizpůsobení se školnímu prostředí,
- c) pomoc žákům při výuce a při přípravě na výuku,
- d) nezbytná pomoc žákům s těžkým zdravotním postižením při sebeobsluze a pohybu během vyučování a při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku uskutečňuje vzdělávání.

(2) Žádost o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga obsahuje název a sídlo právnické osoby, která vykonává činnost školy, počet žáků a tříd celkem, počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, dosažené vzdělání asistenta pedagoga, předpokládanou výši platu nebo mzdy, zdůvodnění potřeby zřízení funkce asistenta pedagoga, cíle, kterých chce ředitel školy zřízením této funkce ve škole dosáhnout, a náplň práce asistenta pedagoga.

4.2 Typy pedagogických asistentů

Pro zabezpečení vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami lze dle Valenty (2012, s. 6) pedagogické asistenty rozdělit na tři typy:

1. asistenty pro žáky se sociálním znevýhodněním
2. asistenty pro žáky se zdravotním postižením nebo znevýhodněním
3. asistenty pro žáky mimořádně nadané

4.3 Základní předpoklady asistenta pedagoga

K práci pedagogického asistenta nestačí pouze kvalifikované vzdělání, ale také mnoho jiných ukazatelů, mezi které například patří:

- plná způsobilost k právním úkonům
- bezúhonnost
- prokazatelná znalost českého jazyka
- zdravotní způsobilost
- znalost školských právních předpisů a vnitřních předpisů dané školy
- znalost školy a jejích systémů
- schopnost spolupracovat s učitelem při výchovné a vzdělávací práci ve třídě
- podpora žáků při zvládnutí běžných činností a zaměření na konkrétní potřeby žáka
- schopnost spolupracovat i s ostatními pedagogickými pracovníky školy
- kvalitní a plnohodnotná příprava na výuku, podpora žáka v průběhu vyučování, schopnost reagovat na vzdělávací a výchovné problémy (Vrbová a kol., 2012, s. 13).

4.4 Činnosti a náplň práce asistenta pedagoga dle katalogu prací MŠMT

Z nařízení vlády ČR č. 222/2010 Sb. ze dne 14. června 2010 o katalogu prací ve veřejných službách a správě je pozice asistenta pedagoga je uvedena v následujících platových třídách (viz příloha č. 1: Tabulka platových tříd pedagogického asistenta) v odstavci: „2.16.05 ASISTENT PEDAGOGA”

Asistent pedagoga je brán jako pedagogický pracovník a jeho náplň práce tedy určuje ředitel školy (stejně jako u ostatních pedagogických pracovníků dané školy).

„Asistent musí zvládnout vymezení hranic ve vztahu k učiteli, k začleněnému dítěti, jeho spolužákům i rodičům. Musí umět najít správnou míru v těchto vztazích, nebýt příliš dominantní ani submisivní“ (Uzlová, 2010, s. 45).

Náplň práce pedagogického asistenta se řídí potřebami konkrétního žáka a situací ve třídě a také se může řídit pokyny poradenského centra. Spolupracuje s ostatními učiteli, nejčastěji s třídním učitelem daného žáka (Vrbová a kol., 2012, s. 15).

Důležitou činností asistenta pedagoga je pozorování žáka. Tímto krokem získává asistent informace o žákovi a dle jeho výsledků lze sestavit individuální přístup a najít vhodné formy a metody práce.

Asistent pedagoga je přítomen ve výuce, ale může také poskytnout žákovi pomoc i o přestávkách (Vrbová a kol., 2012, s. 15).

Mezi důležité činnosti pedagogického asistenta patří:

- individuální práce s žáky podle předem stanovených vzdělávacích programů
- individuální pomoc žákům při začleňování se a přizpůsobení se školnímu prostředí, pomoc žákům v průběhu výuky, zprostředkování učební látky a studijního materiálu a pomůcek
- spolupráce s ostatními pedagogickými pracovníky školy
- zprostředkování vzájemné komunikace mezi žákem a pedagogem a taky mezi ostatními žáky ve třídě nebo skupině

- pomoc s doučováním a přípravou na výuku i mimo vyučovací hodiny (doučovací aktivity v prostorách školy, školních klubů a družin)
- spolupráce se zákonnými zástupci žáka, účast na pedagogických poradách a třídních schůzkách (Vrbová a kol., 2012, s. 15).

Dle dlouhodobější analýzy je potřeba pedagogických asistentů v českém školství velmi vysoká. V současné době se počet asistentů pedagoga průběžně zvyšuje, avšak stále je jich nedostatek. Tabulka níže ukazuje, jaké byly počty asistentů mezi roky 2005 a 2011 (Valenta a kol., 2012, s. 19).

Rok	Fyzické osoby	Přepočet na plné úvazky
2005	1588	1156.4
2006	2132	1559.9
2007	2923	2098.9
2008	3450	2415.4
2009	4044	2772.3
2010	4751	3145.6
2011	5386	3483.1

Obr. 4: Počet asistentů pedagoga mezi léty 2005 – 2011

Dostupné z: Asistent pedagoga, analýza personálních, legislativních, statistických a procedurálních aspektů, Výstup projektu „Inovace činnosti SPC při posuzování míry SVP dětí a žáků se zdravotním postižením“, UP Olomouc, 2011.

5 STRATEGICKÉ PLÁNY JEDNOTLIVÝCH ŠKOL PRO PRÁCI S NADANÝMI DĚTMI

V České republice existuje školský zákon č. 561/2004 Sb. a vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a vzdělávání žáků mimořádně nadaných č. 73/2005 Sb.

Dle manželů Fořtíkových (2007, s. 39) je v kompetenci jednotlivých základních škol, jestli se budou prezentovat jako škola vhodná pro nadané děti. Každá škola totiž nemá potřebné prostředky a možnosti, aby do svých vzdělávacích programů zahrnula i speciální program pro nadané děti.

Pokud se základní škola rozhodne nadané žáky podporovat a zahrne jejich výuku do svého ŠVP, měla by si vytvořit tzv. strategický plán, který by měl obsahovat tyto body:

- a) výběr a identifikace nadaných žáků – každý nadaný žák by měl projít pedagogicko-psychologickou poradnou
- b) vzdělávání pedagogů – poskytnutí hlubšího vzdělání pedagogům, kteří se budou věnovat nadaným dětem, umožnění akreditovaných kurzů a školení
- c) úprava vzdělávacího programu – vytvoření metody a strategie výuky, výběr učebních materiálů
- d) úprava organizační formy výuky – vytvoření například nových učeben pro nadané děti, vytváření vzdělávacích skupin
- e) zajištění technického vybavení školy – zajistit žákům lepší počítačové vybavení, přístup na internet, vzdělávací software, encyklopedie a naučné knihy, zahraniční publikace
- f) zajištění školních i mimoškolních aktivit – škola by měla nabídnout nadaným žákům různé kroužky a zájmové činnosti, které se liší od běžně nabízených aktivit a které by rozvíjely jejich další vzdělání (například matematický kroužek, šachový kroužek, rozšířená nabídka odpoledních předmětů a jiné), spolupráce s organizacemi, které také nabízejí žákům mimoškolní vzdělávací programy a akce

- g) příprava učitelů pro individuální vzdělávací plány (IVP) – pro práci s nadanými žáky je IVP důležitou součástí jejich dalšího vzdělání, pro každého nadaného žáka by měl být sestavený individuální vzdělávací plán, který je vytvořen dle jeho požadavků a potřeb
- h) možnosti návaznosti studia na druhém stupni základní školy, popřípadě přechod na střední školu – ujasnit si, jestli bude daná základní škola nabízet IVP také na druhém stupni nebo bude pro dítě lepší přejít například už v 5. třídě na víceleté gymnázium
- i) spolupráce s klíčovými institucemi – patří mezi ně například zřizovatel školy a krajský úřad. Tyto instituce by měly být dostatečně informovány o nadaných žácích i záměrech školy, protože lze u nich žádat o finanční prostředky pro podporu nadaných žáků a celkového rozvoje školy. Dále zde patří například psychologické poradny, vzdělávací centra a jiné
- j) propagace školy a informování široké veřejnosti o možnosti vzdělání pro nadané děti – efektivní informovanost o dané škole a jejich vzdělávacích programech pro nadané děti, pořádání dnů otevřených dveří, workshop (Fořtík, Fořtíková, 2007, s. 39).

5.1 Modely vzdělávání mimořádně nadaných žáků

Při práci s nadanými dětmi je důležitým krokem sestavit vhodný výchovně-vzdělávací program, který umožňuje organizovaný a uspořádaný souhrn cílů, metod i aktivit určených k rozvíjení osobnosti nadaných žáků. Hlavním cílem těchto programů a modelů je umožnit nadaným a talentovaným žákům plně realizovat potenciál v budoucí kariéře, pocítovat sebenaplnění a sebeaktualizaci ve vývinu (Jurášková, 2006, s. 72).

Existuje několik modelů vzdělávání nadaných dětí, kdy každý model zobrazuje specifický druh vzdělání. V praxi se setkáváme s tím, že se kombinuje více vzdělávacích modelů najednou (Jurášková, 2006, s. 72).

➤ **Bloomova kognitivní taxonomie**

Jedná se o teoretický model, který je použitý k ulehčení komunikace mezi zkoušejícími. Obsahuje systematickou klasifikaci cílů výchovně-vzdělávacího procesu, které jsou nejlepším základem pro tvoření testů. Má šest základních úrovní:

- vědomosti – zapamatování si faktů a informací
- porozumění – chápání faktů a informací
- aplikace – používání faktů a informací
- analýza – vysvětlení faktů a informací
- syntéza – vytvoření něčeho nového za použití nové informace
- hodnotící posouzení – posuzování založené na určitém kritériu (Jurášková, 2006, s. 73).

➤ **Kognitivně-afektivní interakční model pro obohacování programu pro nadané**

Jedná se zde o tři vzájemně působící složky (dimenze) vyučovacího procesu, které společně tvoří trojdimenzionální model. První složka je tvořena obsahem vyučování a vyučovacími předměty, druhá složka je popisována jako strategie, kterou používá pedagog ke zprostředkovávání obsahu učiva, podněcuje žáka k myšlení a třetí složka obsahuje myšlení a citění žáka a také jeho chování (Jurášková, 2006, s. 74).

➤ **Integrační vzdělávací model podle Clarkové**

Vychází se z teorie, že celek je složen z částí a jednotlivé části na sebe navazují. Změna jedné části může ovlivňovat ostatních částí celku. Udává se, že činnost mozku je organizována do čtyř procesů (myšlení, citění, vnímání a intuice) a každý z těchto procesů podporuje ostatní.

Mezi hlavní funkce patří:

- funkce myšlení – analýzy, řešení problémů, abstraktní myšlení, prostorová orientace

- funkce cítění neboli emocionální funkce – vyjadřuje emoce a city
- funkce vnímání – pohyb a funkce smyslů
- funkce intuitivní – porozumění a pochopení, vyřešení problému častokrát bez uvědomění si postupu řešení (Jurášková, 2006, s. 78).

➤ **Model struktury inteligence pro vzdělávání nadaných**

Tento model se označuje zkratkou SOI (Structure Of Intellect). Je to množství různých druhů inteligence organizovaných do tří oblastí:

- obsah – materiál může obsahovat různé formy, jako jsou slova, obrázky, znaky, symboly
- proces – získávání, zpracování, uchovávání a hodnocení informací
- produkt – jak se kdo vypořádá s danou věcí v dané době, každý jedinec to vidí jinak, schopnost vidět věci z různé perspektivy, schopnost vidět podobnosti i rozdíly (Jurášková, 2006, s. 81).

➤ **Renzulliho obohacovací triáda**

Model se označuje jako Model otáčivých dveří, podle kterého je nadání výsledkem nadprůměrné intelektové schopnosti, tvořivosti a motivace. Renzulliho model se skládá ze tří obohacovacích aktivit:

- Obohacovací aktivity I. typu = všeobecné pozorování – žákům jsou nabízena různá témata a oblasti potencionálního zájmu, mají k dispozici materiály, které je seznámí s danými oblastmi a cílem tohoto pozorování je vyvolat u žáků zájem o některou oblast, kterou budou v dalším průběhu zkoumat a studovat.
- Obohacovací aktivity II. typu = skupinový trénink – cílem této aktivity je rozvoj myšlení a cítění, které budou žáci potřebovat při práci v další úrovni modelu. Patří zde například kognitivní a afektivní trénink (schopnost kreativního, kritického a logického myšlení), dovednosti v samostudiu, pokročilé dovednosti při práci s informačními zdroji, dovednosti v ústní, psané a vizuální komunikaci.

- Obohacovací aktivity III. typu = zkoumání reálných problémů (individuálně nebo v malých skupinách) – žák řeší reálné problémy, používá při tom vhodné výzkumné metody a přichází s reálnými výsledky. Hlavním cílem je rozvoj zájmů žáků, jejich motivace, samostatnost a tvořivost (Jurášková, 2006, s. 83).

➤ **Trojstupňový obohacovací model pro vzdělávání nadaných v nižších ročnících**

Tento model je zaměřený především na obohacovací aktivity a je uplatnitelný i u mladších žáků, protože je méně náročný. Je rozdělený do tří úrovní:

- 1. úroveň – je zaměřená na rozvoj základních schopností, hlavně kreativního myšlení
- 2. úroveň – rozvoj dovedností při řešení reálných problémů, seznamování se s různými technikami řešení (analýza a identifikace problémů, hledání jejich řešení)
- 3. úroveň – jde o samostudium žáka, je na něm výběr tématu, sběr a zajištění informací a následná prezentace a hodnocení daného tématu (Jurášková, 2006, s. 85).

➤ **Program učebních strategií**

Každé dítě prochází ve svém vývoji určitými stupni a tento výukový model rozvíjí jednotlivé stupně vývoje od nejjednoduššího po nejsložitější. Dané činnosti jsou rozděleny do čtyř strategií:

- 1. pojmový rozvoj – uspořádání informací a klasifikace dat
- 2. interpretace dat – sbírání informací a vyvozování závěrů
- 3. aplikace generalizací – dříve vytvořené závěry jsou aplikovány do nových situací
- 4. vyřešení konfliktu – rozšíření předešlých strategií (Jurášková, 2006, s. 86).

➤ **Taylorův vícetalentový přístup**

Tento model udává, že každý žák se vyvíjí s rozdílnými druhy talentu a nadání a je důležité, aby žáci byli vedeni k využívání celého svého mozkového potenciálu, tzn. všech oblastí talentu. Existuje několik rozdělení vzdělávacích modelů:

- akademický talent – jde o učení a vybavování
- produktivní myšlení – jedná se o flexibilitu a originalitu myšlení
- komunikační talent – jde o to pomoci žákům podporovat komunikaci, schopnost používat vhodné slova k vyjádření daného jevu, použití vhodných slov pro různé situace a události
- prediktivní talent – schopnost hodnotit příčiny a důsledky událostí a na základě vyhodnocení rozhodnout, jaká situace bude pravděpodobně následovat
- plánovací talent – jde o stanovení cílů, organizaci a řešení problémů
- implementace (neboli uplatnění talentu) – schopnost vytvořit si plán, a pokud se nedá realizovat, tak být schopen plán změnit
- vztahy mezi lidmi – jde o vzájemné vztahy mezi lidmi
- rozlišování příležitostí – jde o to hledat nové možnosti rozvoje (Jurášková, 2006, s. 86).

➤ **Treffingerovo sebeřídící učení**

Jde o rozvoj schopností žáka, které jsou potřeba k samostatnému učení. Jde o vytváření a rozvíjení samostatnosti žáka, kdy učitel v tomto modulu figuruje jako pomocník. Sebeřídící vyučovací proces je rozdělený do čtyř částí:

1. určení si cílů a východisek
2. stanovení schopností potřebných pro rozvíjení dané aktivity
3. identifikace a uskutečnění daných aktivit
4. stanovení a hodnocení výkonu (Jurášková, 2006, s. 87).

➤ **Model autonomního studenta**

Jde o rozvoj žáka, který už není závislý na učitelových pokynech, ale stává se z něho samostatně se učící jedinec, který si sám vybírá oblast svého studia a sám si řídí celý proces učení. Model autonomního studenta je složen z pěti dimenzí:

- orientace – jde o seznámení se samotným vzdělávacím programem a poznávání vlastních schopností a nadání
- individuální rozvoj – jde o zaměření se na vytváření a rozvíjení emocionálních a sociálních dovedností, potřebných k celoživotnímu učení
- obohacovací aktivity – jde o získávání zkušeností v oblastech, které nejsou pokryty běžnými osnovami
- semináře – jde o spolupráci žáků v malých skupinách, jež se zabývají daným tématem
- prohloubení studia – jde o podporování a rozvíjení vlastních zájmů, žáci si sami vybírají témata, jejich zpracování a jejich hodnocení (Jurášková, 2006, s. 89).

6 PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části se budu zabývat kvantitativním výzkumným šetřením, prostřednictvím něhož jsem chtěla zjistit, jak nadané děti komunikují se svým okolím. Dále jsem se snažila zjistit, jaký vztah mají nadané děti ke škole, kterou navštěvují. Stanovila jsem si cíle výzkumu a následně metodu, pomocí níž jsem průzkum realizovala. Průzkumné šetření probíhalo dotazníkovou metodou ve dvou etapách, jejichž průběh a výsledky popisují v následujících kapitolách. Práce dále obsahuje charakteristiku zkoumané lokality a samotného vzorku respondentů.

6.1 Vyhodnocení dotazníku „Ostych při komunikaci pro žáky základní školy”

6.1.1 Cíle průzkumného šetření

V mém prvním průzkumu jsem se zaměřila na ostych nadaných dětí při komunikaci. Hlavním cílem bylo zjistit, jak nadané děti komunikují se svým okolím, zda mají ostych z komunikace s učitelem a jestli mají žáci ostych při komunikaci se spolužáky.

6.1.2 Metoda průzkumného šetření

Jako průzkumnou metodu jsem si zvolila dotazníkové šetření. Samotný dotazník je charakterizován jako soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně (Chrásková, 2007, s. 163).

Dotazník jsem vypracovala na základě podkladů z knihy *Učitel a žáci v komunikaci* od autora Petera Gavory (Brno 2005, s. 155 - 156) a je složený z uzavřených otázek pro snadnější vyhodnocení (viz příloha 2: „Ostych při komunikaci pro žáky základní školy”).

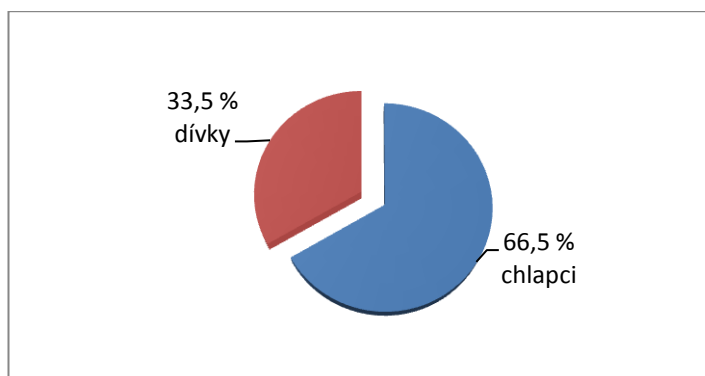
Před rozdělením dotazníků byli žáci informováni o postupu, který měli dodržovat při vyplňování. Žáci si nejprve přečetli jednotlivé otázky a v případě

nejasností jsem jim pomohla danou otázkou pochopit. Chtěla jsem, aby nedocházelo k nějakým omylům a aby odpovědi byly opravdu objektivní.

6.1.3 Charakteristika zkoumané lokality a průzkumného vzorku

Samotný průzkum jsem provedla na základní škole Hálková 4, Olomouc, kde jsem absolvovala svou praxi. Tato škola se specializuje na rozšířenou výuku cizích jazyků a také se specializuje na výuku mimořádně nadaných žáků. Škola se zapojila do výuky nadaných dětí otevřením první třídy v roce 2006 a v následujícím školním roce plánuje otevření také navazující třídy na druhém stupni.

Za průzkumný vzorek jsem si zvolila žáky třetí třídy, z toho bylo 10 chlapců a 5 dívek. Věkové rozmezí dětí se pohybuje mezi osmi a deseti lety.

Obrázek č. 5: Soubor respondentů podle pohlaví (v procentech)

6.1.4 Průběh a vyhodnocení výzkumného šetření

Po vyhodnocení všech dotazníků jsem dle pokynů v knize *Učitel a žáci v komunikaci* od autora Petera Gavory (Brno 2005) provedla výpočet, a to jak pro jednotlivé žáky zvlášť, tak i pro třídu jako celek.

Vzorec pro výpočet ostychu žáků:

$$\text{CELKOVÉ SKÓRE} = (42 + \text{součet A}) - \text{součet B}$$

součet A = součet bodů u otázek 2,3,4,6,8,9,12

součet B = součet bodů u otázek 1,5,7,10,11,13,14

42 = konstantní hodnota která se nemění a je předem stanovená

Dle údajů v knize by se výsledek výpočtu měl pohybovat mezi 14 až 70 body a hypotetický průměr je stanovený na 42 bodů. Čím je výsledek nižší, tím má žák menší ostych z komunikace.

Žák	Dosažená hodnota ostychu dle výsledků z dotazníku
žák 1 (dívka)	32
žák 2 (dívka)	43
žák 3 (dívka)	27
žák 4 (dívka)	21
žák 5 (dívka)	40
žák 6 (chlapec)	41
žák 7 (chlapec)	14
žák 8 (chlapec)	39
žák 9 (chlapec)	27
žák 10 (chlapec)	42
žák 11 (chlapec)	27
žák 12 (chlapec)	37
žák 13 (chlapec)	43
žák 14 (chlapec)	18
žák 15 (chlapec)	27

Obrázek č. 6: Tabulka dosažených výsledků ostychu pro jednotlivé žáky

Výpočet pro třídu jako celek:

$$\text{CELKOVÉ SKÓRE} = (42 + \text{součet A}) - \text{součet B} = 32 \text{ bodů}$$

Po dosazení hodnot do vzorce jsem získala průměrný výsledek pro celou třídu, který činí 32 bodů. Toto číslo znamená, že třída je pod průměrnou hodnotou a žáci v ní nemají zásadní problém a ostych s komunikací.

Udělal jsem si i rozbor pro chlapce a dívky zvlášť.

Výpočet pro chlapce:

$$\text{CELKOVÉ SKÓRE} = (42 + \text{součet A}) - \text{součet B} = 31,5 \text{ bodů}$$

Výpočet pro dívky:

$$\text{CELKOVÉ SKÓRE} = (42 + \text{součet A}) - \text{součet B} = 32,6 \text{ bodů}$$

Z dotazníku vyplynulo, že chlapci s výsledkem 31,5 bodů jsou více komunikativní než dívky, u kterých je výsledek 32,6 bodů. Tato skutečnost se mi potvrdila při mém pozorování žáků ve třídě. Chlapci se více hlásili, byli výřečnější a celkově měli menší ostych při jakékoliv činnosti.

6.1.5 Shrnutí zjištěných výsledků

Cílem mé první praktické části bylo zjistit, jak jsou na tom nadaní žáci s komunikací, jestli mají ostych ve společnosti učitele, spolužáků nebo cizích lidí.

Vzhledem k zjištěným faktům můžu říci, že mnou sledovaní žáci nemají žádný problém s komunikací a to jak mezi sebou, tak i s učiteli. Z těchto výsledků však nemůžeme vyvozovat konkrétnější závěry, protože výzkumné šetření bylo provedeno pouze na malém vzorku dotázaných. Žáci ve třídě působili uvolněným dojmem, při jakémkoliv dotazu ze strany učitelé všichni do jednoho pohotově odpovídali, nezažila jsem situaci, že by se některé z dětí stydělo nebo bálo odpovědět.

Celkově můžeme výsledky dotazníkové metody zhodnotit pozitivně, jelikož v žádné otázce nebyly zjištěny výrazně negativní odpovědi.

6.2 Vyhodnocení dotazníku „Všeobecný dotazník pro nadané děti“

6.2.1 Cíle průzkumného šetření

Můj druhý průzkum jsem zaměřila na nadané děti a jejich vztah ke škole. Zajímalo mě, které předměty je baví a zajímají, v čem vynikají před ostatními spolužáky a co je naopak ve škole nebaví a nezajímá. Zjišťovala jsem také, kolik hodin denně věnují nadané děti domácí přípravě do školy a jak tráví svůj volný čas. Dalším cílem bylo zjistit, jak vnímají děti asistenta pedagoga ve třídě a jestli je jeho práce a pomoc pro ně přínosná nebo naopak neefektivní.

6.2.2 Metoda průzkumného šetření

Při svém druhém kvantitativním průzkumu jsem si pro sběr požadovaných informací zvolila průzkumnou metodu ve formě dotazníku tzv. dotazníkové šetření. Dotazník se často vymezuje jako „*způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí*“ (Chrásková, 2007, s. 163).

K tomuto průzkumu jsem si vytvořila vlastní anonymní dotazník (viz. Příloha 3. „Všeobecný dotazník pro nadané děti“), ve kterém jsem použila jak otevřené, tak i uzavřené otázky. Při sestavování otázek do dotazníku jsem vycházela z toho, co přesně chci zjistit a také z mého pozorování a práce s nadanými dětmi. Ze zjištěných výsledků jsem poté byla schopna vyvodit stanovené cíle o nadaných dětech, se kterými jsem byla v kontaktu. Před rozdáním dotazníků byli žáci informováni o postupu, který měli dodržovat při vyplňování. Žáci si nejprve přečetli jednotlivé otázky a v případě nejasností jsem jim pomohla danou otázku pochopit. Chtěla jsem, aby nedocházelo k nějakým omylům, a odpovědi byly opravdu objektivní.

6.2.3 Charakteristika zkoumané lokality a průzkumného vzorku

Stejně jako první metodu průzkumu jsem i druhý dotazník rozdala žákům na základní škole pro nadané děti, Hálková 4, Olomouc, kde jsem absolvovala svou praxi. Výzkumný vzorek byl shodný jako v prvním dotazníku, tedy 10 chlapců a 5 dívek ze třetího ročníku.

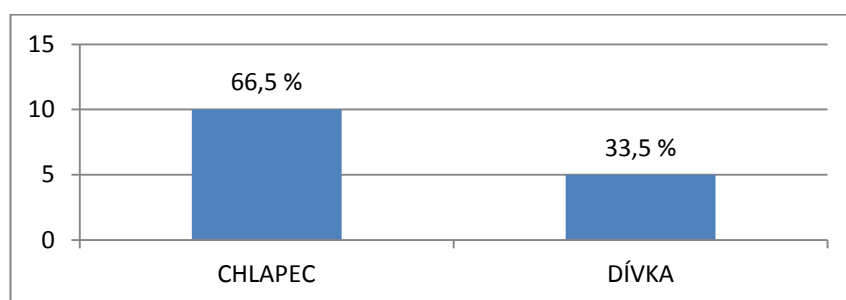
6.2.4 Průběh a vyhodnocení výzkumného šetření

Ke každé otázce jsem vytvořila tabulku s odpověďmi, podle toho, jak jednotliví žáci odpovídali, a získané údaje jsem pro lepší zobrazení přenesla do grafu.

Otázka č. 1

1. Jsem:

	Četnost
CHLAPEC	10
DÍVKA	5

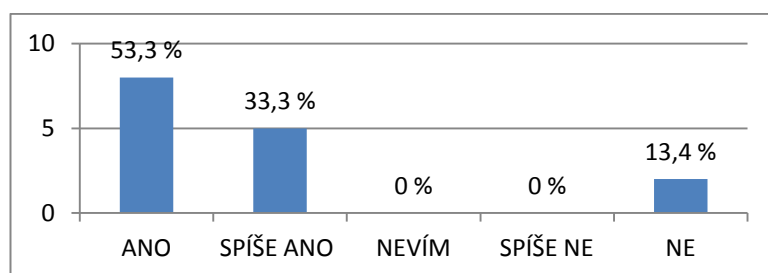
Graf č. 1: Poměr chlapci / dívky

Průzkumu se zúčastnilo 10 chlapců, což je 66,5 % a 5 dívek, což je 33,5 %.

Otázka č. 2

2. Chodíš rád (a) do školy?

	Četnost
ANO	8
SPÍŠE ANO	5
NEVÍM	0
SPÍŠE NE	0
NE	2

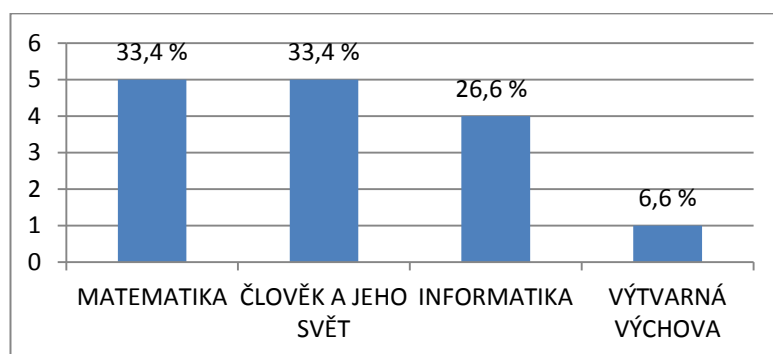
Graf č. 2: Vztah ke škole

Dle zjištěných výsledků chodí přes 86 % dětí rádo nebo spíše rádo do školy. Naopak přes 13 % dětí chodí do školy nerado.

Otázka č. 3

3. Uveď, jaký je tvůj nejoblíbenější předmět ve škole.

	Četnost
MATEMATIKA	5
ČLOVĚK A JEHO SVĚT	5
INFORMATIKA	4
VÝTVARNÁ VÝCHOVA	1

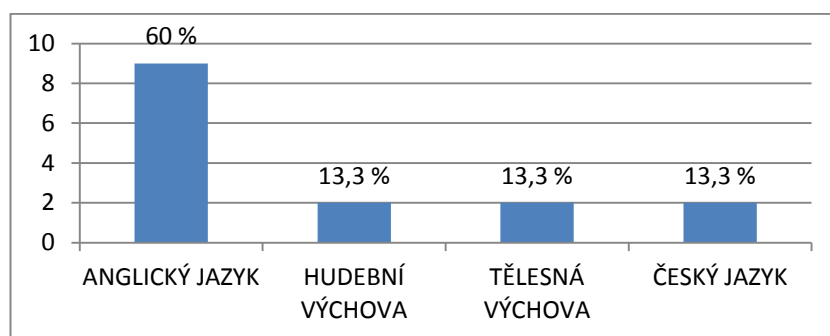
Graf. č. 3: Nejoblíbenější předmět ve škole

Dle zjištěných výsledků má 33,4 % dětí rádo matematiku a stejný počet 33,4 % má rádo předmět člověk a jeho svět. Dalšími oblíbenými předměty je informatika s 26,6 % a výtvarná výchova s 6,6 %.

Otázka č. 4

4. Uveď, jaký je tvůj nejméně oblíbený předmět ve škole.

	Četnost
ANGLICKÝ JAZYK	9
HUDEBNÍ VÝCHOVA	2
TĚLESNÁ VÝCHOVA	2
ČESKÝ JAZYK	2

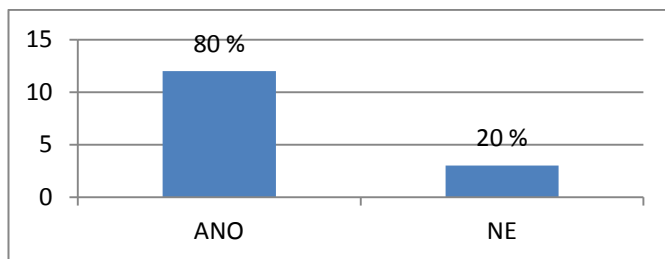
Graf č. 4: Nejméně oblíbený předmět ve škole

Dle zjištěných výsledků 60 % dětí nemá rádo anglický jazyk. Další předměty, které jsou nejméně oblíbené jsou hudební výchova, tělesná výchova a český jazyk, které shodně uvedlo 13,3 % dětí.

Otázka č. 5

5. Už jsi se někdy zúčastnil (a) školních soutěží a olympiád?

	Četnost
ANO	12
NE	3

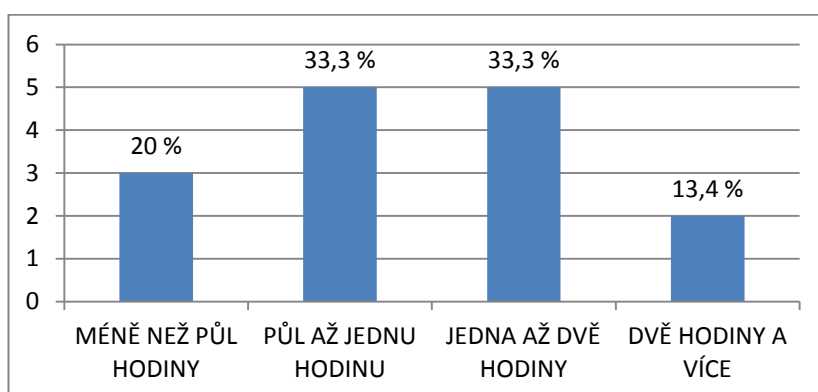
Graf č. 5: Účast na školních soutěžích a olympiádach

80 % dětí uvedlo, že už se někdy zúčastnilo školních soutěží a olympiád a 20 % žáků uvedlo, že se zatím ještě ničeho takového nezúčastnilo.

Otázka č. 6

6. Kolik času denně věnuješ domácí přípravě?

	Četnost
MÉNĚ NEŽ PŮL HODINY	3
PŮL AŽ JEDNU HODINU	5
JEDNA AŽ DVĚ HODINY	5
DVĚ HODINY A VÍCE	2

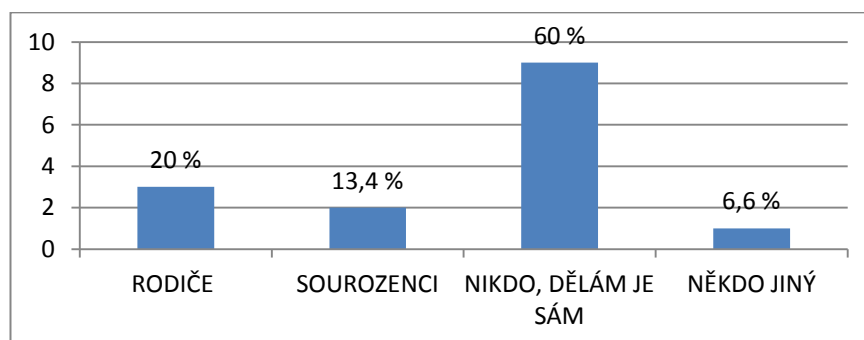
Graf č. 6: Čas věnovaný domácí přípravě

Přes 33 % dětí se věnuje domácí přípravě půl až jednu hodinu a stejný počet dětí věnuje domácí přípravě jednu až dvě hodiny. 20 % dětí se připravuje méně než půl hodiny a přes 13 % dětí se připravuje více jak dvě hodiny.

Otázka č. 7

7. Kdo ti pomáhá s domácí přípravou úkolů do školy?

	Četnost
RODIČE	3
SOUROZENCI	2
NIKDO, DĚLÁM JE SÁM	9
NĚKDO JINÝ	1

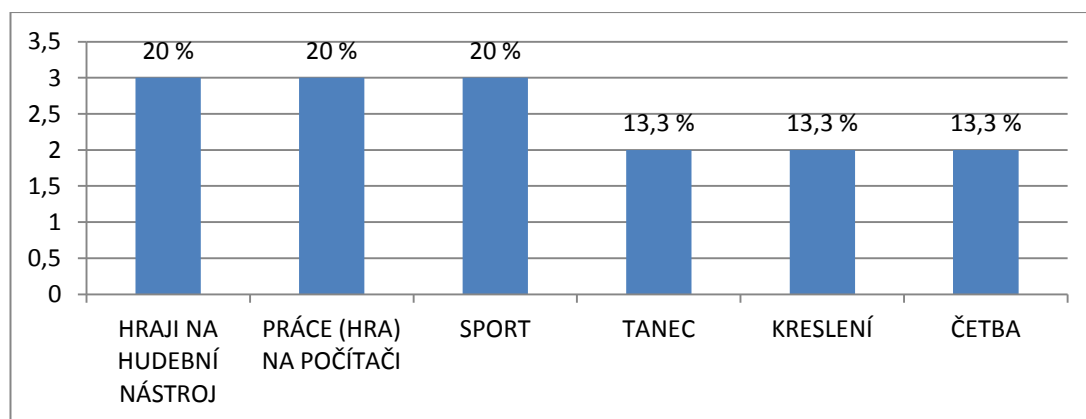
Graf č. 7: Pomoc s domácí přípravou do školy

60 % dětí si dělá své domácí úkoly samostatně, nepotřebují pomoc nikoho z okolí. 20 % využívá pomoci rodičů a 13,4 % dětí využívá pomoci sourozenců. Jeden žák vybral, že mu s úkoly pomáhá někdo jiný, v tomto případě babička.

Otázka č. 8

8. Uveď, co děláš nejrady ve svém volném čase.

	Četnost
HRA NA HUDEBNÍ NÁSTROJ	3
PRÁCE (HRA) NA POČÍTAČI	3
SPORT	3
TANEC	2
KRESLENÍ	2
ČETBA	2

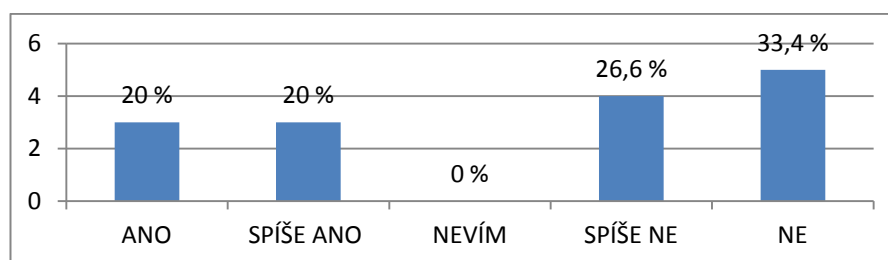
Graf č. 8: Využití volného času

Volný čas tráví děti různě. Shodně 20 % dětí hraje na hudební nástroj, sportuje nebo využívá počítač pro svůj volný čas. Stejný počet 13,3 % dětí tráví své volno tancem, kreslením nebo četbou.

Otázka č. 9

9. Nudiš se často?

	Četnost
ANO	3
SPÍŠE ANO	3
NEVÍM	0
SPÍŠE NE	4
NE	5

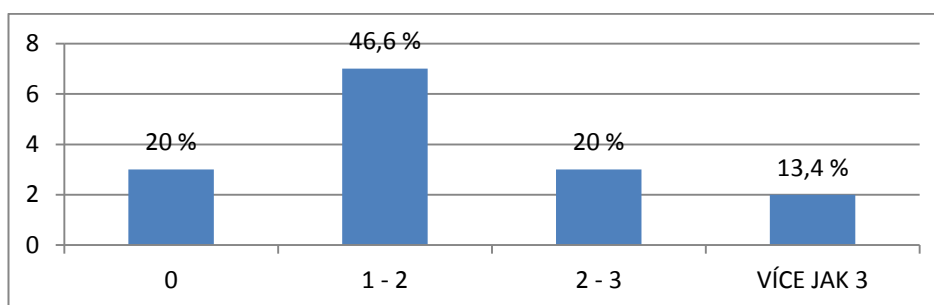
Graf č. 9: Prožívání nudy

I když mají mnou zkoumané děti spoustu zájmů a koníčků, tak i přesto 40 % uvedlo, že se nudí nebo spíše nudí. Přes 33 % dětí naopak uvedlo, že se nenudí a přes 26 % se spíše nenudí.

Otázka č. 10

10. Kolik knih přečteš za měsíc?

	Četnost
0	3
1 - 2	7
2 - 3	3
VÍCE JAK 3	2

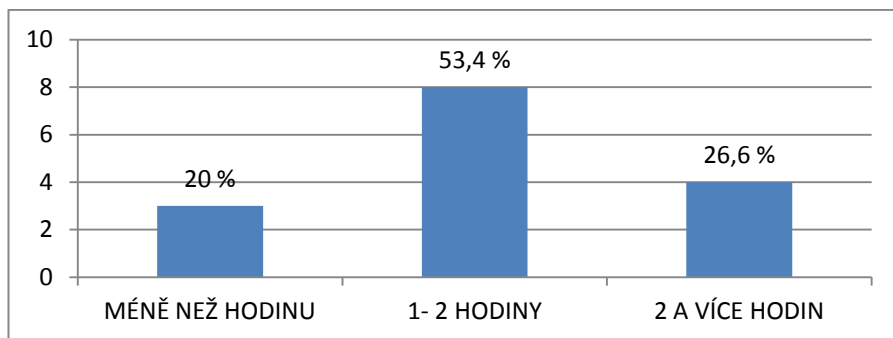
Graf č. 10: Počet přečtených knih za měsíc

Dle získaných odpovědí vyplývá, že přes 46 % dětí přečte za měsíc jednu až dvě knihy. Shodně 20 % dětí uvedlo, že nepřečte žádnou knihu nebo naopak dvě až tři knihy měsíčně. Přes 13 % dětí přečte více jak 3 knihy za měsíc.

Otázka č. 11

11. Kolik hodin denně strávíš u televize nebo na počítači?

	Četnost
MÉNĚ NEŽ HODINU	3
1- 2 HODINY	8
2 A VÍCE HODIN	4

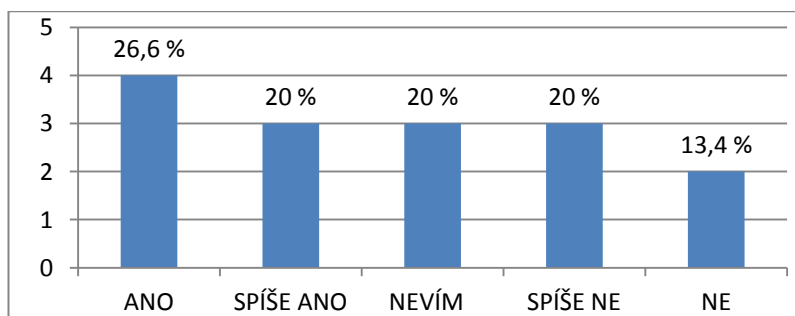
Graf č. 11: Čas strávený u počítače nebo televize

Přes 53 % dětí uvedlo, že tráví u počítače nebo televize jednu až dvě hodiny denně. 20 % dětí uvedlo, že využívá televizi a počítač méně než hodinu a přes 26% dětí dvě a více hodiny denně.

Otázka č. 12

12. Rozumíš si se svými spolužáky ve třídě?

	Četnost
ANO	4
SPÍŠE ANO	3
NEVÍM	3
SPÍŠE NE	3
NE	2

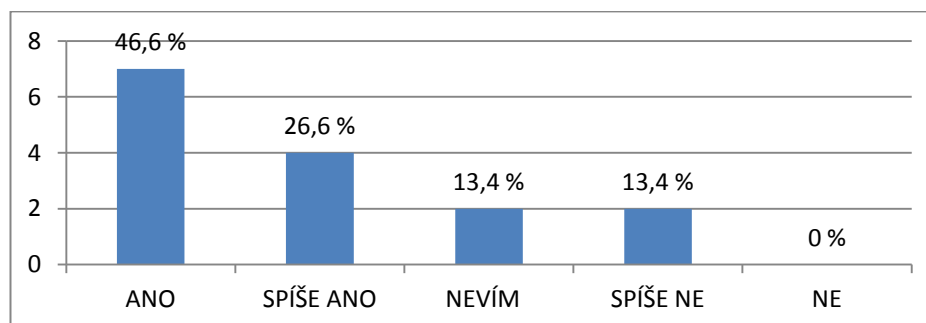
Graf č. 12: Vztah se spolužáky

Na otázku jestli si děti rozumí se svými spolužáky odpovědělo přes 46 % dětí že ano nebo spíše ano a přes 33 % dětí odpovědělo, že si nerozumí nebo spíše nerozumí se svými spolužáky. 20 % dětí si není jisto a dpovědělo, že neví.

Otázka č. 13

13. Rozumíš si se svou třídní učitelkou?

	Četnost
ANO	7
SPÍŠE ANO	4
NEVÍM	2
SPÍŠE NE	2
NE	0

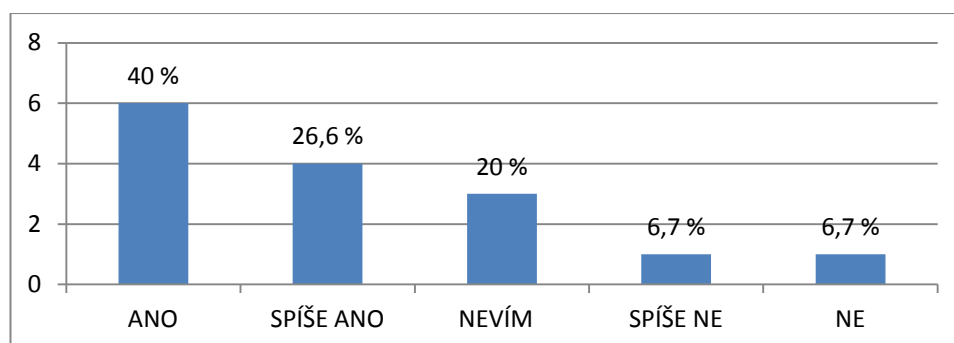
Graf č. 13: Vztah s třídní učitelkou

Přes 72 % dětí si rozumí nebo spíše rozumí se svojí třídní učitelkou. 13,4 % dětí si spíše nerozumí s učitelkou a stejný počet dětí vybralo odpověď neví.

Otázka č. 14

14. Když máš problém nebo potřebuješ pomoc, obrátíš se s důvěrou na svou třídní učitelku?

	Četnost
ANO	6
SPÍŠE ANO	4
NEVÍM	3
SPÍŠE NE	1
NE	1

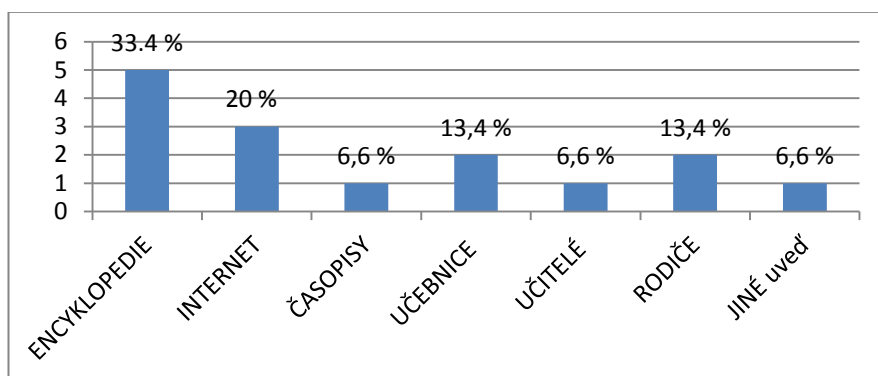
Graf č. 14: Důvěra k třídní učitelce

Na otázku důvěry k třídní učitelce odpovědělo ano 40 % dětí a spíše ano 26,6 % dětí. Pouze dvě děti odpověděly, že nemají nebo spíše nemají důvěru k třídní učitelce. 20 % dotázaných odpovědělo, že neví.

Otázka č. 15

15. Když tě zajímá nějaké téma, kde o tom získáváš informace?

	Četnost
ENCYKLOPEDIIE	5
INTERNET	3
ČASOPISY	1
UČEBNICE	2
UČITELÉ	1
RODIČE	2
JINÉ uved'	1

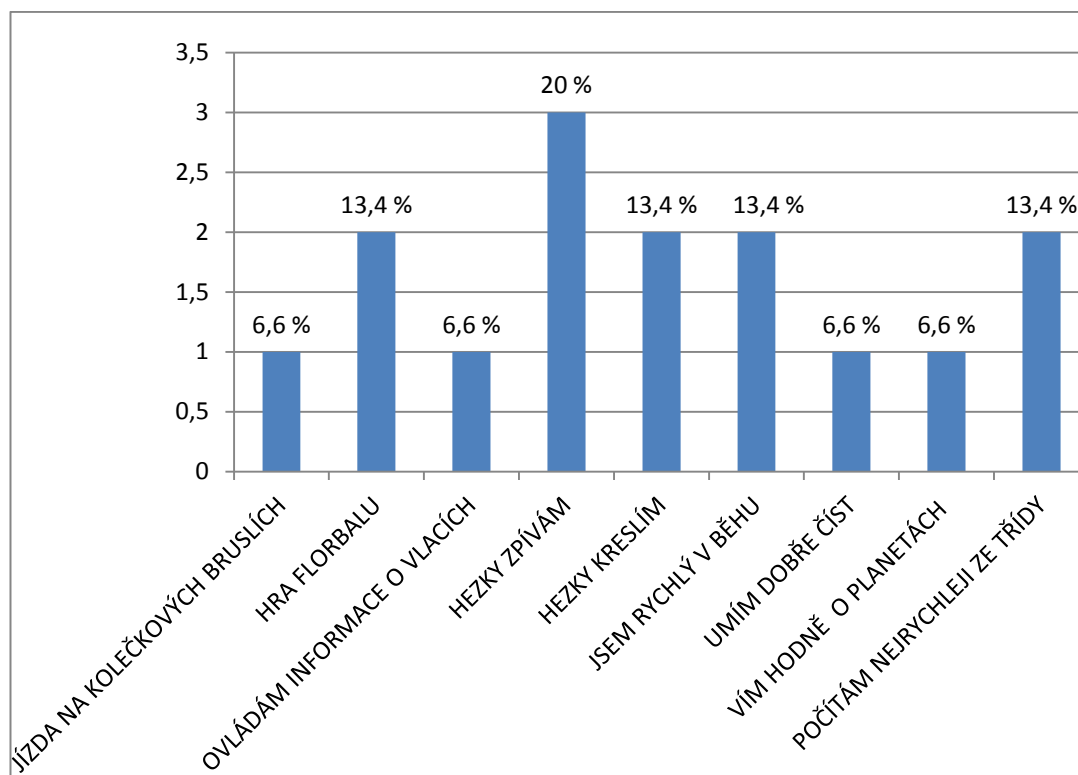
Graf č. 15: Zdroje pro získávání informací

Nejčastějším zdrojem pro vyhledávání potřebných informací byla zmiňovaná encyklopedie, což uvedlo přes 33 % dětí. Dalším častým zdrojem je internet, který uvedlo 20 % dětí. Mezi další zdroje patří rodiče a učebnice, které vybralo shodně 13,4 % dětí. Přes 6 % žáků využívá také pomoci učitelů a učebnic a jeden žák uvedl, že využívá pomoci kamaráda.

Otázka č. 16

16. Uveď, v čem si myslíš, že vynikáš, co umíš lépe než ostatní spolužáci ve třídě?

	Četnost
JÍZDA NA KOLEČKOVÝCH BRUSLÍCH	1
HRA FLORBALU	2
OVLÁDÁM INFORMACE O VLACÍCH	1
HEZKY ZPÍVÁM	3
HEZKY KRESLÍM	2
JSEM RYCHLÝ V BĚHU	2
UMÍM DOBRĚ ČÍST	1
VÍM HODNĚ O PLANETÁCH	1
POČÍTÁM NEJRYCHLEJI ZE TŘÍDY	2

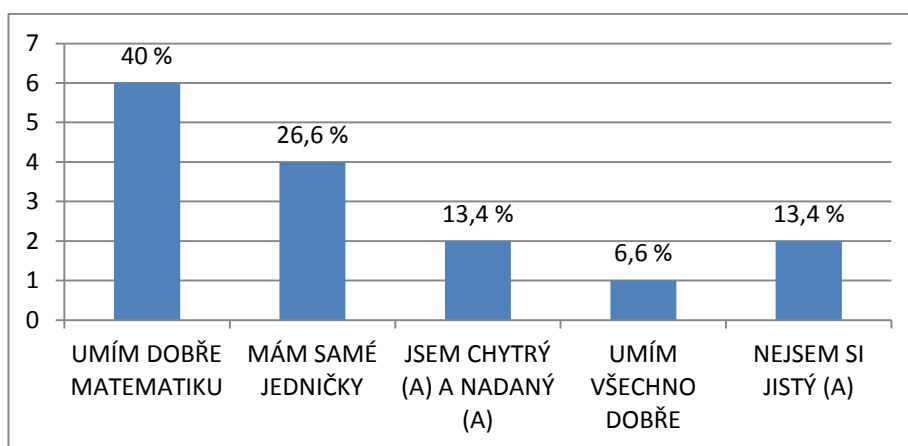
Graf č. 16: V čem vynikají jednotliví žáci

Odpovědi na otázku, v čem nadané děti vynikají byly různorodé. Nejvíce dětí, 20 %, uvedlo, že hezky zpívá. Shodný počet 13,4 % (vždy 2 děti na jednu činnost) uvedlo, že jsou dobří ve florbalu nebo hezky kreslí nebo jsou rychlí v běhu nebo počítají nejrychleji ze třídy. Další činnosti uvedl vždy jeden žák a patří sem jízda na kolečkových bruslích, ovládnání informací o vlacích, schopnost dobře číst nebo velké znalosti o planetách.

Otázka č. 17

17. Uveď, proč si myslíš, že jsi byl (a) zařazen (a) do třídy pro nadané děti.

	Četnost
UMÍM DOBŘE MATEMATIKU	6
MÁM SAMÉ JEDNIČKY	4
JSEM CHYTRÝ (A) A NADANÝ (A)	2
UMÍM VŠECHNO DOBŘE	1
NEJSEM SI JISTÝ (A)	2

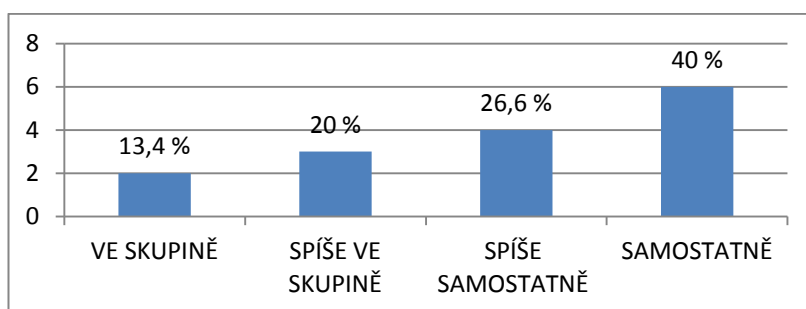
Graf č. 17: Důvod zařazení do třídy pro nadané děti

Na otázku, proč si děti myslí, že byly zrovna ony zařazené do třídy pro nadané děti si 40 % myslí proto, že umí dobře matematiku. Dalšími důvody bylo, že mají samé jedničky, což uvedlo přes 26 % dětí, že jsou chytré a nadané, což uvedlo přes 13 % dětí a jeden žák uvedl, že umí všechno dobře. Dva žáci uvedli, že si nejsou jistí, proč byli zařazení do třídy pro nadané děti.

Otázka č. 18

18. Pracuješ rád (a) ve skupině nebo samostatně?

	Četnost
VE SKUPINĚ	2
SPÍŠE VE SKUPINĚ	3
SPÍŠE SAMOSTATNĚ	4
SAMOSTATNĚ	6

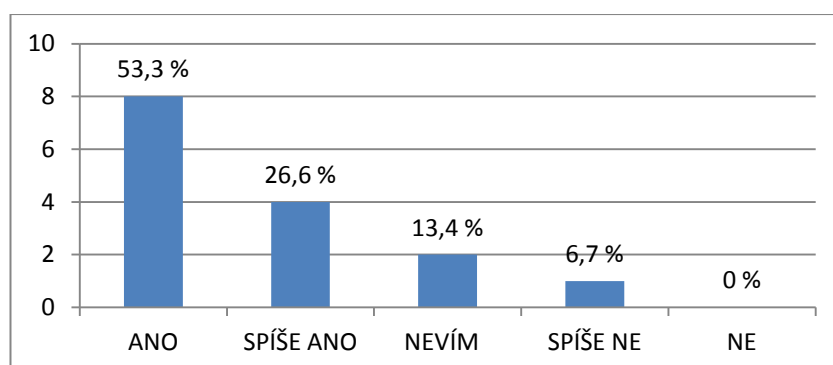
Graf č. 18: Samostatnost nebo skupinová práce

Přes 66 % dětí uvedlo, že nejraději pracuje samostatně nebo spíše samostatně. Zbylých 33 % dětí odpovědělo, že pracuje rádo nebo spíše rádo ve skupině.

Otázka č. 19

19. Myslíš si, že je přínosem mít asistenta pedagoga ve třídě?

	Četnost
ANO	8
SPÍŠE ANO	4
NEVÍM	2
SPÍŠE NE	1
NE	0

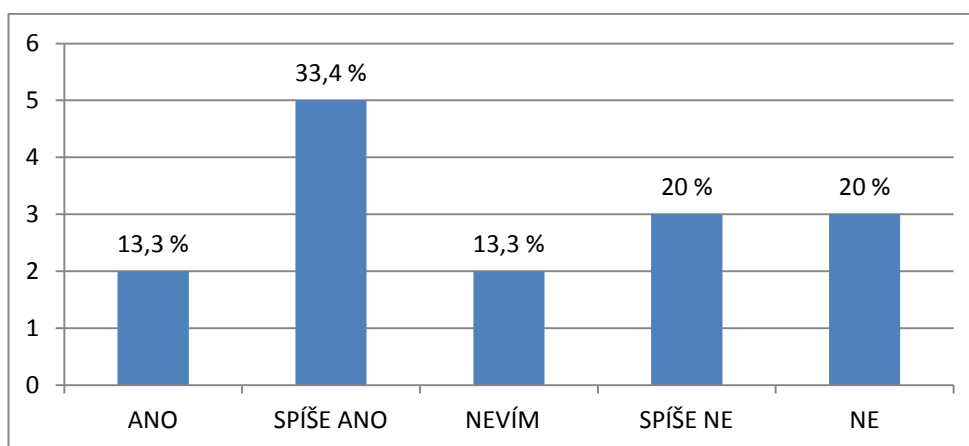
Graf č. 19: Přínos asistenta pedagoga ve třídě

Přes 79 % dětí uvedlo, že je přínosem nebo spíše přínosem mít pedagogického asistenta ve třídě. 6,7 % dětí uvedlo, že spíše není přínosem mít asistenta ve třídě a přes 13 % dětí uvedlo, že neví, jestli je to pro ně přínosné.

Otázka č. 20

20. Využíváš pomoc asistenta pedagoga, kterého máte ve třídě?

	Četnost
ANO	2
SPÍŠE ANO	5
NEVÍM	2
SPÍŠE NE	3
NE	3

Graf č. 20: Využití pomoci asistenta pedagoga

Přes 46 % dětí uvedlo, že využívají nebo spíše využívají pomoci asistenta pedagoga, který je s nimi ve třídě. 40 % dětí uvedlo, že nevyžívají nebo spíše nevyžívají pomoci asistenta. Přes 13 % dětí vybralo odpověď nevím.

6.2.5 Shrnutí zjištěných výsledků

I když jsem si výše zmíněný dotazník vytvářela sama, dostala jsem odpověď na všechny otázky, které mě při práci s nadanými dětmi zajímaly. Nejvíce mě zajímalo, v čem jsou nadané děti jiné než děti v běžných třídách,

v čem vynikají nad ostatními. Všechny děti v mé sledované třídě jsou velmi chytré a bystré. Nejvíce je baví matematika, ve které jsou schopné vypočítat všechny zadané příklady a dokonce si někteří žáci vymysleli i svůj postup výpočtu. Dalším oblíbeným předmětem je člověk a jeho svět, který se zabývá otázkami kolem člověka, je zde zahrnutý zeměpis, dějepis a jiné. V tomto předmětu vznikají hodně živé diskuse žáků s učitelem, protože děti mají plno zvědavých otázek. Na některé z nich jsem nebyla ani já schopna odpovědět. Učitel musí být pořád ve střehu a musí umět pohotově odpovědět na všechno, co děti zajímá. V třídě pro nenadané děti jsem se s tímto příliš nesetkala, žáci zpravidla poslouchají výklad vyučujícího a nezapojují se aktivně do debaty.

Další poznatek, který mě překvapil byl, že mnoho žáků nemá rádo výuku anglického jazyka a to i přesto, že většina dětí angličtinu docela ovládá. Podle mého názoru to může být i tím, že v daném předmětu nemohou žáci s učitelem diskutovat tak, jak jsou zvyklí v ostatních předmětech, jelikož na vyjadřování v anglickém jazyce nemají ještě dostatečně vyvinutou slovní zásobu.

Co mě naopak nepřekvapilo, bylo, že většina žáků si domácí přípravu do školy dělá samo. Už při mém pobytu ve třídě bylo patrné, že jakýkoliv zadaný úkol se každý snažil vyřešit sám. Nevznikaly zde žádné skupinky nebo dvojice. Z toho vyplývá i můj další poznatek, že žáci nejraději pracují samostatně a jsou hrdí na to, že zadaný úkol splní bez pomoci ostatních. A pokud se daný úkol podařil všem žákům, každý byl hrdý jen na ten svůj výsledek. V tomto pozorování se mi potvrdilo to, že nadaný žák uvažuje sám za sebe, jde si za svými cíli a svými poznatky, zadané úkoly řeší svým způsobem, nepotřebuje pomoc ostatních a na úkolu pracuje tak dlouho, až je spokojený se svým výsledkem. Takový přístup jsem u žáků v klasické třídě nezaznamenala. Naopak jsem se setkala s tím, že pokud si děti se zadaným úkolem nevěděly rady, pokoušely se ho opsat od spolužáků a nebo se jím přestaly zabývat.

I přes výše uvedené zjištění, že všechny děti řeší zadané úkoly nejraději samostatně a pracují jen samy za sebe, v otázce sociálních kontaktů jsou velmi přátelské. Většina dětí odpověděla, že si rozumí se svými spolužáky a také se svou třídní učitelkou. Myslím si, že většina lidí považuje nadané děti za „šprty“, co jen sedí v koutě a s nikým se nebaví. V mnou pozorované třídě to je spíše

naopak. O přestávkách je ve třídě velmi živo, děti mezi sebou diskutují, řeší věci, běhají po třídě a jsou hluční. Nevšimla jsem si, že by někdo seděl sám, odstrčeně od ostatních. Taky jsem se nesečkala s případem, že by se žáci před další vyučovací hodinou připravovali nebo učili. Na všechno, co jim učitelé v hodinách přednášeli, reagovali velmi hbitě a pohotově dle dané situace.

Otázka volného času je dětmi vnímána různorodě. Děti nejčastěji uvedly, že hrají na nějaký hudební nástroj, navštěvují kroužky, jako například výtvarnou výchovu nebo taneční soubor. Mezi způsobem trávení volného času se objevilo také sledování televize a hra na počítači, při kterých stráví někteří žáci v průměru 1-2 hodiny denně. Dalším zjištěným koníčkem je četba, kterou uvedli dva žáci. Průměrně žáci přečtou dvě knihy za měsíc.

Na otázku proč si daný žák myslí, že byl zařazen do třídy pro nadané děti, odpověděla většina žáků, že ovládají dobře matematiku a taky proto, že mají samé jedničky a že jsou chytré. Na otázku, v čem jsou lepší, než ostatní děti ve třídě odpověděl každý žák to, v čem si myslí, že je nejlepší. Tyto odpovědi byly hodně různorodé a každé z dětí mělo svoji vlastní odpověď. Pouze tři žáci se shodli, že pěkně zpívají, ostatní jednotlivě preferují svou oblast, ve které vynikají a která je baví. Z toho vyplývá také zajímavý poznatek, že každé dítě je individuální a nelze přesně určit společného jmenovatele nadání, nelze házet všechny nadané děti do „jednoho pytle“. To, co umí jeden, nemusí zvládnou druhý a naopak.

Zajímavým zjištěním také bylo, jak žáci vnímají asistenta pedagoga ve své třídě. Většina dětí si myslí, že mít vlastního asistenta ve třídě je pro ně přínosem, ale jen polovina dětí odpověděla, že pomoc asistenta využívá. Asistent pedagoga byl v mnou navštěvované třídě primárně přiřazený pro dva chlapce, kterým se naplno věnoval. Avšak i ostatní děti ve třídě mají možnost asistenta požádat o pomoc nebo radu.

Z těchto výsledků však nelze vyvozovat ucelené a jednotné závěry, protože výzkumné šetření bylo provedeno pouze na malém vzorku dotázaných.

ZÁVĚR

Důležitým aspektem při práci s nadanými dětmi je komunikace učitele a žáků ve vyučování. Učitel musí být pořád ve střehu, musí umět odpovědět na všechny otázky, které mu žáci položí, mnohdy jsou tyto otázky opravdu ošemetné. Učitel musí budít u dětí respekt, musí je umět motivovat a zadávat jim takové úkoly, které jsou pro nadané děti výzvou ukázat to, co opravdu umí a dokážou. Ve třídě jsem často vnímala to, že žáci jsou „hladoví“ po podrobnějších a doplňujících informacích a dokážou o daném tématu vést dlouhé debaty.

Díky tomu, že jsem měla možnost vykonávat svou praxi právě ve třídě s nadanými dětmi, jsem mohla sledovat chování těchto žáků, jejich přístup k vyučovaným předmětům, přístup k učiteli a celkový vztah ke škole. Zajímalo mě, jestli je výuka ve třídě s nadanými žáky nějak rozdílná od výuky v běžné třídě a jestli jsou nadané děti „jiné“ než ty, bez výraznějšího talentu a nadání.

V mé praktické části jsem se zaměřovala na dvě oblasti. První oblast byla komunikace nadaných dětí a druhá oblast byla aktivita a vyjímečnost nadaných dětí. K tomuto zjištění jsem použila dva dotazníky, které jsem rozdala dětem k vyplnění.

Prvním dotazníkem jsem chtěla zjistit, jak nadané děti komunikují s okolím, se svým učitelem, se svými spolužáky a jestli jsou spíše zdrženlivější a mají ostych nebo jim nedělá problém se zapojit do komunikace. K tomuto zjišťování jsem použila dotazník *„Ostych při komunikaci pro žáky základní školy“* převzatý z knihy *Učitel a žáci v komunikaci* od autora Petera Gavory (Brno, 2005). Dotazník jsem rozdala 15-ti žákům třetí třídy a po přesném vyhodnocení dle návodu v knize vyplynulo, že je daná třída celkově komunikativní a v poměru chlapci a dívky mají chlapci menší ostych při komunikaci. Při zkoumání výsledku pro jednotlivce jsem zjistila, že žádný z žáků nemá výraznější problémy s komunikací, všechny děti měly koeficient ostychu pod průměrem, což znamená, že jim nedělá problém s vyjadřováním a dorozumíváním. Z vlastního pozorování se mi tento výsledek potvrdil. Žáci byli opravdu velmi „živí“ a výřeční. Nikdo z nich mi nepřipadal zakřiknutý nebo ostrčený. Působilo to na mě tak, že jsou velmi sebraní a pomáhají si navzájem.

Navštěvovala jsem různé vyučované předměty, kde jsem děti pozorovala při jejich činnosti a také jsem se zapojovala do jejich aktivit. Cílem mého dalšího pozorování bylo zjistit, proč jsou právě tyto děti zařazené do třídy pro nadané žáky, v čem vynikají a v čem jsou vyjímečné. K tomuto průzkumu jsem využila jak osobní pozorování, tak dotazník „*Všeobecný dotazník pro nadané děti*“. Tento dotazník jsem opět rozdala všem 15-ti dětem ve třídě. Jednotlivé odpovědi jsem si pro přehlednost zaznačila do tabulky a vytvořila k nim také graf s výsledky v procentech. Dle výzkumu vyplynulo, že většina nadaných dětí má rádo matematiku a předmět člověk a jeho svět. Nejméně oblíbeným předmětem vyšla shodně angličtina, kterou děti sice ovládají, ale nebaví je. Všechny děti ovládají počítač a často si na něm vyhledávají informace, které je zajímají. V dnešní době je právě internet neocenitelný pomocník při získávání potřebných údajů. Většina dětí rádo čte a baví je také vyhledávání v encyklopediích. Všichni žáci navštěvují po vyučování nějaký zájmový kroužek, většinou se jedná o sportovní aktivitu nebo hru na hudební nástroj.

Na otázku proč si děti myslí, že byly zařazené do třídy pro nadané děti, nejčastěji odpovídaly, že mají rády matematiku, že mají samé jedničky, že jsou chytré a bystré a baví je učení. Tato skutečnost byla na dětech opravdu vidět, aktivně se zajímaly o všechno, co jim učitelé předkládali, měly často doplňující otázky a celkově jsem měla dojem, že je vyučování opravdu baví a zajímá. Myslím, že toto nadšení v běžné třídě mnohdy není, stává se, že žáci někdy neprojevují zájem o učivo.

Další poznatek, který jsem získala z výše uvedeného dotazníku je, že nadaní žáci vnímají velmi kladně asistenta pedagoga ve své třídě. Ačkoliv je asistent pedagoga v mnou sledované třídě primárně určený na pomoc dvěma chlapcům, tak i ostatní děti ve třídě se k němu mohou obracet pro radu a pomoc. Využívají toho, že je ve třídě a že jim dokáže poskytnout potřebné vysvětlení v jakékoli oblasti. Najdou se zde ale také děti, které sice asistenta berou jako přínos ve třídě, avšak jeho služeb moc nevyužívají. Stačí jim jen jejich učitel.

Věřím, že se nadaným dětem bude dostávat více pozornosti a že jim bude poskytnuté takové vzdělání, které odpovídá jejich potřebám. Nadané děti by si mělo lidstvo vychovávat ke svému budoucímu prospěchu.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 655 s. ISBN 80-717-8463-X.
- ČERNÝ, Vojtěch. *Řeč těla: [neverbální komunikace pro obchodníky i běžný život]*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2007, x, 254 s. ISBN 978-80-251-1658-6.
- DEVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace: 6. vydání*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 502 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-2018-0.
- DOČKAL, Vladimír. *Psychológia nadania*. První vydání. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1987. 182 s.
- DOČKAL, Vladimír. *Zaměřeno na talenty, aneb, Nadání má každý*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, 248 s. ISBN 80-710-6840-3.
- DOHERTY-SNEDDON, Gwyneth. *Neverbální komunikace dětí: jak porozumět dítěti z jeho gest a mimiky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 197 s. ISBN 978-807-3670-436.
- FOŘTÍK, Václav a Jitka FOŘTÍKOVÁ. *Nadané dítě a rozvoj jeho schopností*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 126 s. ISBN 978-807-3672-973.
- FOŘTÍKOVÁ, Jitka. *Talent a nadání: jejich rozvoj ve volném čase*. Aktualiz. vyd. Praha: NIDM - Národní institut dětí a mládeže MŠMT, 2009, 96 s. ISBN 978-80-86784-75-5.
- GAVORA, Peter. *Učitel a žáci v komunikaci*. Brno: Paido, 2005, 165 s. ISBN 80-731-5104-9.
- HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000, 774 s. ISBN 80-717-8303-X.
- HRÁBKOVÁ, Lenka. *Nadání a nadání: pedagogicko-psychologické přístupy, modely, výzkumy a jejich vztah ke školské praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 255 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4719-986.
- CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

- JURÁŠKOVÁ, Jana a Jana JUŘICOVÁ. *Základy pedagogiky nadaných*. Vyd. 1. Překlad Leona Jelínková. Praha: Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR, 2006, 131 s. ISBN 80-868-5619-4.
- MAREŠ, Jiří a Jaro KŘIVOHLAVÝ. *Sociální a pedagogická komunikace ve škole*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990, 161 s. Pedagogické a psychologické studie. ISBN 80-042-1854-7.
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003, 322 s. ISBN 80-717-8772-8.
- RUISEL, Imrich. *Základy psychologie inteligence Přel. P. Bakalář: 6. vydání*. 1.vyd. Praha: Portál, 2000, 183 s. Expert (Grada). ISBN 80-717-8425-7.
- UZLOVÁ, Iva. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním: praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 135 s. ISBN 978-807-3677-640.
- VRBOVÁ, Renáta. *Metodika práce se žákem s narušenou komunikační schopností*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, 126 s. ISBN 978-80-244-3312-7.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- *Úplné znění zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. Sbírka zákonů č. 317 [online] Praha: Parlament ČR, 2008. [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/uplne-zneni-zakona-c-561-2004-sb>.
- *Vyhláška č. 147/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných*. Sbírka zákonů č. 147 [online] Praha: Parlament ČR, 2011. [cit.2013-04-06]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-147-2011-sb-ktou-se-meni-vyhlaska-c-73-2005-sb>.

- *Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě.* Vláda nařizuje podle § 123 odst. 6 písm. b) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce [online] Praha: Parlament ČR, 2011. [cit. 2013-04-06].
Dostupné z:
http://www.mpsv.cz/files/clanky/8980/Katalog_praci_UZ_1_10_2010.pdf.
- *Intelligence a její měření.* [cit.6.4.2013].
Dostupné z <http://www.ssvp.wz.cz/Texty/intelligence.html>
- *IQ test.* [cit.6.4.2013]. Dostupné z: http://www.hallorolf.de/rolf_iq-test.html
- *Tabulka IQ hodnot.* [cit.6.4.2013]. Dostupné z
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Intelligence>
- *Rozložení intelligence v populaci podle Gaussovy křivky.* [cit.6.4.2013].
Dostupné z: http://casopis.mensa.cz/veda/intelligence_a_jeji_mereni.html

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Tabulka platových tříd pedagogického asistenta.

Příloha č. 2: Dotazník „Ostych při komunikaci pro žáky základní školy”.

Příloha č. 3: „Všeobecný dotazník pro nadané děti”.

Příloha č. 1: Tabulka platových tříd pedagogického asistenta.

4. platová třída
<ol style="list-style-type: none">1. Přímá pedagogická činnost spočívající v pomocných výchovných pracích zaměřených na zkvalitnění společenského chování dětí a žáků nebo studentů.2. Přímá pedagogická činnost spočívající v pomocných výchovných pracích zaměřených na vytváření základních pracovních, hygienických a jiných návyků.
5. platová třída
<ol style="list-style-type: none">1. Provádění rutinních prací při výchově dětí a žáků nebo studentů, upevňování jejich společenského chování, pracovních, hygienických a jiných návyků, péče a pomoc při pohybové aktivizaci dětí a žáků nebo studentů.
6. platová třída
<ol style="list-style-type: none">1. Výchovné práce zaměřené na zkvalitnění společenského chování dětí a žáků nebo studentů.2. Výchovné práce zaměřené na vytváření základních pracovních, hygienických a jiných návyků.
7. platová třída
<ol style="list-style-type: none">1. Výklad textu, popřípadě učební látky a individuální práce s dětmi a žáky nebo studenty podle stanovených vzdělávacích programů a pokynů.
8. platová třída
<ol style="list-style-type: none">1. Vzdělávací a výchovná činnost podle přesně stanovených postupů a pokynů učitele nebo vychovatele zaměřená na speciální vzdělávání, individuální vzdělávání nebo specifické výchovné potřeby dítěte, žáka nebo studenta nebo skupiny dětí, žáků nebo studentů.
9. platová třída
<ol style="list-style-type: none">1. Samostatná vzdělávací a výchovná činnost při vyučování zaměřená na speciální vzdělávací potřeby dítěte, žáka nebo studenta podle rámcových pokynů učitele nebo speciálního pedagoga.2. Samostatná vzdělávací, výchovná nebo speciálněpedagogická činnost vykonávaná v souladu se stanoveným individuálním vzdělávacím plánem dítěte, žáka nebo studenta podle rámcových pokynů speciálního pedagoga školského poradenského zařízení a v souladu s pokyny učitele.
<i>Nově zařazené práce v 9. PT od 1. 10. 2010 – jde o samostatné vykonávání pedagogických činností asistentem pedagoga na základě rámcových pokynů speciálního pedagoga a učitele.</i>

Příloha č. 2: Dotazník „Ostych při komunikaci pro žáky základní školy”.

DOTAZNÍK OSTYCHU PŘI KOMUNIKACI PRO ŽÁKY ZÁKLADNÍ ŠKOLY

PRCF (The Personal Report of Communication Fear)

J. C. McCroskey a kol. (1995), překlad P Gavora

Třída:	Škola:	Dnešní datum:
Jsi: děvče - chlapec		

Uvedme 14 vět, které se týkají toho, jaké máš pocity, když hovoříš s jinými lidmi.

Zakroužkuj “ANO!” , když s větou úplně souhlasíš.

Zakroužkuj “ano” , když částečně souhlasíš.

Zakroužkuj “?” , když si větou nejsi jistý(á).

Zakroužkuj “ne” , když s větou částečně nesouhlasíš.

Zakroužkuj “NE!” , když s větou úplně nesouhlasíš.

1	Mám strach, když mám hovořit s cizími lidmi.	ANO!	ano	?	ne	NE!
2	Vždy mám radost,, když máme ve třídě diskutovat.	ANO!	ano	?	ne	NE!
3	Rád (ráda) stojím před lidmi a hovořím k nim.	ANO!	ano	?	ne	NE!
4	Rád (ráda) hovořím k celé třídě.	ANO!	ano	?	ne	NE!
5	Děsím se, když mám stát před lidmi a mám něco povídat.	ANO!	ano	?	ne	NE!
6	Rád (ráda) si povídám s učitelem.	ANO!	ano	?	ne	NE!
7	Mám strach povídat si s lidmi.	ANO!	ano	?	ne	NE!
8	Mám radost, když mám hovořit ve třídě.	ANO!	ano	?	ne	NE!
9	Rád (ráda) si popovídám s novými lidmi.	ANO!	ano	?	ne	NE!
10	Když se mě někdo na něco zeptá, zděsím se.	ANO!	ano	?	ne	NE!
11	S mnoha lidmi se nerad (nerada) bavím.	ANO!	ano	?	ne	NE!
12	Rád (ráda) se bavím s lidmi, které jsem doteď nepoznal (a).	ANO!	ano	?	ne	NE!
13	Nejlépe se cítím, když se nemusím bavit.	ANO!	ano	?	ne	NE!
14	Znepokojuje mě, když mám hovořit s učiteli.	ANO!	ano	?	ne	NE!

Příloha č. 3: „Všeobecný dotazník pro nadané děti”.

1	Jsem						
	CHLAPEC	DÍVKA					
2	Chodíš rád (a) do školy?						
	ANO	SPÍŠE ANO	NEVÍM	SPÍŠE NE	NE		
3	Uveď, jaký je tvůj nejoblíbenější předmět ve škole?						
4	Uveď, jaký je tvůj nejméně oblíbený předmět ve škole						
5	Už jsi se někdy zúčastnil (a) školních soutěží a olympiád?						
	ANO	NE					
6	Kolik času denně věnuješ domácí přípravě?						
	MÉNĚ NEŽ PŮ HODINY	PŮL AŽ JEDNU HODINU	JEDNA AŽ DVĚ HODINY	DVĚ HODINY A VÍCE			
7	Kdo ti pomáhá s domácí přípravou úkolů do školy?						
	RODIČE	SOUROZENCI	NIKDO, DĚLÁM JE SÁM	NĚKDO JINÝ, uveď			
8	Uveď, co děláš nejraději ve svém volném čase.						
9	Nudíš se často?						
	ANO	SPÍŠE ANO	NEVÍM	SPÍŠE NE	NE		
10	Kolik knih přečteš za měsíc?						
	0	1-2	2-3	VÍCE JAK 3			
11	Kolik hodin denně strávíš u televize nebo na počítači?						
	MÉNĚ NEŽ HODINU	1- 2 HODINY	2 A VÍCE HODIN				
12	Rozumíš si se svými spolužáky ve třídě?						
	ANO	SPÍŠE ANO	NEVÍM	SPÍŠE NE	NE		
13	Rozumíš si se svou třídní učitelkou?						
	ANO	SPÍŠE ANO	NEVÍM	SPÍŠE NE	NE		
14	Když máš problém nebo potřebuješ pomoc, obrátíš se s důvěrou na svou třídní učitelku?						
	ANO	SPÍŠE ANO	NEVÍM	SPÍŠE NE	NE		
15	Když tě zajímá nějaké téma, kde o tom získáš informace?						
	ENCYKLOPEDIE	INTERNET	ČASOPISY	UČEBNICE	UČITELÉ	RODIČE	JINÉ uveď
16	Uveď, v čem si myslíš, že vynikáš, co umíš lépe než ostatní spolužáci ve třídě?						
17	Uveď, proč si myslíš, že jsi byl (a) zařazen (a) do třídy pro nadané děti?						
18	Pracuješ rád (a) ve skupině nebo samostatně?						
	VE SKUPINĚ	SPÍŠE VE SKUPINĚ	SPÍŠE SAMOSTATNĚ	SAMOSTATNĚ			
19	Myslíš si, že je přínosem mít asistenta pedagoga ve třídě?						
	ANO	SPÍŠE ANO	NEVÍM	SPÍŠE NE	NE		
20	Využíváš pomoc asistenta pedagoga, kterého máte ve třídě?						
	ANO	SPÍŠE ANO	NEVÍM	SPÍŠE NE	NE		

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Gabriela Davidová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PaedDr. Alena Jůvová, Ph.D
Rok obhajoby:	2013

Název práce:	Specifika pedagogické komunikace s nadaným žákem z pohledu pedagogického asistenta
Název práce v angličtině:	Specifics of educational communication with gifted pupil from the perspective of teaching assistant
Anotace práce:	<p>Bakalářská práce se zabývá nadanými žáky, jejich charakteristikou a metodami prohlubování jejich nadání. V teoretické části jsou popsány pojmy nadání, inteligence a komunikace. Dále se práce zabývá pojmem pedagogický asistent, jeho náplní práce a činností ve třídě.</p> <p>V praktické části bylo cílem výzkumu zjistit, jak nadané děti komunikují s okolím, hlavně se svým učitelem a se svými spolužáky. Dále se zaměřuje na skutečnost, v čem jsou nadané děti jiné než děti v běžných třídách a v čem vynikají nad ostatními.</p>
Anotace práce v angličtině:	Bachelor thesis deals with gifted pupils, their characteristics and methods of enhancing their talents. In the theoretical section, there is describes the concepts of talent, intelligence and

	<p>communication The thesis deals with the term teaching assistant, his job description and activities in the classroom.</p> <p>In the practical part of the research was to determine how gifted children communicate with others, especially with their teacher and their classmates. It also focuses on the fact why are gifted children other than children in regular classes and what excel above the rest.</p>
Klíčová slova:	Nadání, nadaný žák, intelligence, komunikace, pedagogická komunikace, pedagogický asistent
Klíčová slova v angličtině:	Talent, talented pupil, intelligence, communication, teaching communication, teaching assistant
Přílohy vbázané v práci:	<p>Příloha č. 1: Tabulka platových tříd pedagogického asistenta.</p> <p>Příloha č. 2: Dotazník „Ostych při komunikaci pro žáky základní školy”.</p> <p>Příloha č. 3: „Všeobecný dotazník pro nadané děti”.</p>
Rozsah práce:	72
Jazyk práce:	Český

